Судлов тизимида муаммолар бор

Судлар, инсон ҳуқуқини бузган, яъни ноқонуний усул билан олиб борган, руҳий ва жисмоний куч ишлатиб далиллар тўплаган, айбни асоссиз бўрттирган, бир жиноий ҳаракатни бир неча жиноят деб тасвирлаган терговчига, терговни назорат қилган прокурорга тегишли баҳо берганларида эди, дастлабки терговдаги қонунбузарликлар ўз-ўзидан барҳам топар эди.

2-бет

ЎЗ КЕЛАЖАГИМИЗНИ ЎЗ ҚЎЛИМИЗ БИЛАН ҚУРМОҚДАМИЗ

Президент Ислом Каримовнинг «Туркистон» газетаси мухбирининг саволларига жавоблари

3-4-бет

Тожинисо аянинг ғалати тавбаси

«Энди бу дунё кўзимга тариқча ҳам кўринмай қолди. Барчадан қолиб кетадиган бу фоний дунёда менинг ҳаққа интилиб яшаганим шуми?!»

6-бет

ҲУРРИЯТ

МУСТАҚИЛ ГАЗЕТА

1996 йил декабрдан чиқа бошлаган

Чоршанба кунлари чиқади — 1999 йил 3 — 9 февраль — № 5 (107)

БАЙРАММИДИ?..

1945 йилги Коммунистик Империя ғалабаси Ўзбекистон мустақиллигини ярим асрга кечиктирди

Англаш

Президентимиз Ислом Каримовнинг 1998 йил 9 май куни журналистлар билан учрашувида, шунингдек,1999 йилнинг 15 январида яна бир маротаба такроран айтган 9 майни хотира куни деб белгилаш тўғрисидаги фикрларини жуда тўғри деб ҳисоблайман.

Мулоҳаза қилиб кўрайлик-чи , 9 май биз учун қандай кун? Ҳозиргача 9 майни ғалаба байрами деб байрам қилиб келдик. 9 май ҳақиқатан ҳам биз учун ғалаба куними, байрамми?

'' Улуғ ватан уруши '' деб аталиб келинган, аслида эса икки империянинг босқинчилик мақсадидаги ўзаро уруши халқимизга оғир мусибат ва азоб-уқубатлар келтирди, урушда Ўзбекистон халқи ўзининг 400 минг нафар жигаргўшасидан жудо бўлиб, хотинлар бева, болалар етим қолди. Тирик қайтганларининг кўпчилиги ногирон бўлиб, бир умр қийинчиликда кун кечирди. Қон кечиб, жон фидо қилиб кўрсатган хизматлари эвазига совет ҳокимияти уруш қатнашчиларини бошига кўтариши, ногиронларга эса катта имтиёзлар бериши керак эди. Ҳолбуки, уруш ногиронларининг ниҳоятда оз қисмигина йиллаб идорама-идора қатнаб сарсон -саргардон бўлганидан кейин арзимаган пенсия билан ногиронлар аравачасига эга бўлди, холос. Асирликдан қайтганлар эса Сибирга сургун қилиниб, жазо лагерларида инсон чидаб бўлмас даражадаги қийинчиликлар, азоблар оқибатида жон таслим қилди, кафансиз-жанозасиз кўмилди. Мана шу кўргиликларни ғалаба деб атаймизми? Байрам қиламизми?

Урушнинг ғалаба қилиши учун ўзбек халқи ўзининг катта ҳиссасини қўшганига қарамай, бу ғалаба ўзбекларнинг ва Туркистондаги бошқа халқларнинг ғалабаси эмас, у Сталиннинг, Хрушчев , Брежневларнинг, Коммунистик империянинг ғалабаси бўлди. Агар урушда рус коммунистик империяси ғалаба қилмаганда Ўзбекистон, умуман Ўрта Осиё ва Қозоғистондаги бошқа республикалар бундан ярим аср муқаддам мустақил бўлган бўларди. Коммунистик империянинг ғалабаси Ўзбекистоннинг мустақиллигини ярим асрга кечиктирди. Биз 9 майни шунинг учун байрам қиламизми?

Агар урушнинг ғалабаси бизни фашизм асоратидан сақлаб қолди, дейдиган бўлсак, тўғри, фашизм асоратига тушмадик, лекин барибир Рус империясининг мустамлакаси бўлиб, коммунизм асоратида қолдик. Бу билан биз нима ютдик? Бу ғалаба ўзбек халқига нима берди?

Бу ғалаба Ўзбекистонни байналминаллаштиришга олиб келди. Уруш пайтида Ўзбекистонга эвакуация қилинганлар Ўзбекистонда қолиб кетди эмас, ўзларининг қариндош-уруғларини, таниш-билишларини ҳам бу ерга чақириб олди. Давлат ишлари фақат рус тилида юргизиладиган , мажлисларда фақат рус тилида гапириладиган, илмий асарлар фақат рус тилида ёзиладиган, институтларда дарслар рус тилида ўқитиладиган бўлди.

Тарихимиз қораланди, миллий қадриятларимиз оёқ ости қилинди. Миллий урф-одатларимиз эскилик сарқитлари деб таърифланди. Боболаримиз Амир Темур,Бобурлар босқинчи деб эълон қилинди, Хожа Аҳмад Яссавий, Сўфи Оллоёр каби улуғларимиз реакцион мистик шоирлар деб ҳақорат қилинди, миллий қадриятларимизни ҳимоя қилиб чиққан Алихон Тўра Соғуний, Иброҳим Мўминов, Абдулла Қаҳҳор, Ойбек, Ҳабиб Абдуллаев каби атоқли олим ва ёзувчиларимиз таъқиб қилинди.

Динга қарши атеистик тарбия ва ҳаракат авжига чиқди. Имом Бухорий, Баҳовуддин Нақшбанд, Хожа Аҳрор каби буюк дониишмандларимиз қораланди, халқимиз иймон-эътиқоддан жудо бўлди, жаҳолат ботқоғига ботди.

Пахта яккаҳокимлиги оқибатида еримиз, сувларимиз ва атмосферамиз заҳарланиб Ўзбекистоннинг экологияси мисли кўрилмаган даражада ёмонлашди, халқнинг саломатлиги хавф остида қолди, болалар ўлими, оналар касаллиги дунё бўйича энг юқори ўринни эгаллади. Яккаю ягона уммонимиз Орол қурий бошлаб, Ўзбекистонимизгина эмас, бутун Туркистон минтақаси экологик фожиага мубтало бўлди.

Мактаб ва институт талабаларининг асосий вақти пахта теримида ўтиши оқибатида маориф-ўқитиш ишларининг савияси пастлаб кетди. Натижада ўқишни битирган талабаларимиз тегишли билимга эга бўла олмади, ёшларимиз чаласавод бўлиб қолди.

Урушнинг ғалабаси бизга мана шуларни ''туҳфа'' қилди. Шунинг учун биз 9 майни ғалаба байрами деб эмас, балки урушда ҳалок бўлган боболаримизни, оталаримизни, акаларимизни ва бошқа яқинларимизни эслаб, уларнинг руҳларини шод этиш учун тиловат қиладиган, оллоҳнинг иноятит билан урушдан омон қолган ва ҳозирда ҳаёт бўлган табаррук қарияларимиздан ҳол-аҳвол сўраб, уларга тасалли берадиган, уларнинг ҳолидан хабар олиб, мавжуд қийинчиликларини ҳал қилиб берадиган ҳамда уруш ва унинг ''ғалабаси'' туфайли чеккан азоб-уқубатларимизни эслаб, ундан ўзимизга тегишли сабоқ оладиган хотира куни деб ҳисоблашимиз керак.

Восилжон ЮСУПОВ,
пенсионер

Мактуб ҳам дийдор!

БУНИ ҒАМХЎРЛИК ДЕЙДИЛАР!

Қойил!..

Роҳила момо Абдураҳмонова 5 йилдан бери муборак ҳаж сафари орзусида маблағ тўплади. Суриштирган эди: бу масалани шахсан туман ҳокимининг ўзи ҳал қилар экан. 45 йил ҳалол хизмат қилганини ёзиб, туман ҳокими қабулига кирди.

- Тан маҳрамингиз йўқ экан, бировнинг никоҳига кирмасангиз бўлмайди, - деди ҳоким.

- Қайтиб келганимдан сўнг жавобимни бермаса нима қиламан ? - деди Раҳима момо.

- Яшайверасиз... - мазза қилиб кулди ҳоким.

- Қирқ бешга кирган ўғлим бор. Рўза тутади. Катта бир ташкилот бошлиғи. Маҳаллада обрўси ҳам яхши. Ўзимнинг болам ҳамроҳлик қилса бўлмайдими?

- Бўлмайди. Жойни зайнит қилади, - деди ҳоким.

Қайта-қайта таваллолар ҳам ҳокимнинг қарорини ўзгартира олмади. Бировга бориб, ''Мени никоҳингизга олинг'' дейиш ўзбекчиликка тўғри келмайди. Шунинг учун Роҳила момо нажот-маслаҳат истаб менинг олдимга келди. Менинг қўлимдан келгани эса шу мақолани ёзиш бўлди. Қалай, яхшими?

Тожиддин РАЗЗОҚ

"ЁШ ЖУРНАЛИСТЛАР МАКТАБИ"

Янгилик

Бугун журналистикани ривожлантириш ҳар қачонгидан ҳам долзарб масалага айланди. Негаки биз орзу қилаётган ҳуқуқий, демократик давлат фақатгина кучли эркин матбуот мавжуд бўлган тақдирдагина юзага келади. Эркин матбуотсиз демократик жамият қуриш ҳақида гапириш эса бу фақатгина хомхаёлдир, ўз-ўзини алдашдир. Бундай матбуотни шакллантириш ўз навбатида етук журналист кадрларни тайёрлаш муаммосини кўндаланг қўймоқда.

Яқинда Мирзо Улуғбек номидаги Тошкент давлат университети журналистика факультети қошида ана шу йўналишда бир хайрли ишга қўл урилди: '' Ёш журналистлар мактаби'' ташкил этилди.

ТошДУ журналистика факультетидан маълум қилишларича, ''Ёш журналистлар мактаби''ни ташкил этишдан мақсад журналистикага қизиқувчи, бу борада салоҳиятга эга бўлган ёки журналистика соҳасида ишлаётган йигит-қизларни танлаб олиб, уларга журналистикадан бошланғич билимларни бериш, касбий маҳоратларини оширишдир.

''Ёш журналистлар мактаби'' 6 ойлик курслардан иборат бўлиб, 1 февралдан 1 августгача давом этади. Ўқитиш жараёни бевосита амалиёт билан қўшиб олиб борилади, республикамиздаги ОАВлар билан яқиндан ҳамкорлик ўрнатилади.

Таъкидлаш керакки, мазкур ўқув мактаби журналистика факультетларининг кундузги ва сиртқи бўлимларида ўқишга киришни хоҳловчилар учун ўзига хос тайёргарлик босқичи ҳисобланади; ёш журналистларни чет тиллар (инглиз, немис, француз), она тили ва адабиёт, тарих фанлари бўйича тест имтиҳонларига ҳам тайёрланади. Шунингдек, мазкур ўқув мактабида қисқа вақт ичида республикамизнинг турли вилоятларидаги телевидение, радио ва рўзномаларда фаолият юритаётган журналист-ходимларни қайта тайёрлаш келишув асосида амалга оширилади.

''Ёш журналистлар мактаби''га қабул қилиш давом этмоқда. Битирувчиларга махсус сертификат берилади.'

Қўшимча маълумотлар учун қуйидаги манзилга мурожаат этишингиз мумкин.

Тошкент, ''Талабалар шаҳарчаси'', Мирзо Улуғбек номидаги Тошкент давлат университети журналистика факультети

Телефон: 46-07-86

ИМКОНИЯТЛАРДАН ФОЙДАЛАНИЛСА

Хабар

Навоийда Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси вилоят бўлими бошқарув кенгашининг мажлиси бўлиб ўтди. Унда МДЖ вилоят бўлими раиси Улаш Нурмонов 1998 йилда амалга оширилган ишлар ҳақида ҳисобот берди.

Мажлисда иштирок этганлар МДЖ вилоят бўлими ташкил этилгани вилоятдаги журналистларни қўллаб-қувватлаш, оммавий ахборот воситаларини демократлаштиришни рағбатлантириш учун катта имкониятлар яратишини таъкидлар эканлар, ҳали бу имкониятлардан фойдаланиш борасидаги ишлар кўнгилдагидек эмаслигини қайд этдилар. Жумладан, на ижодий ишлар ва на тадбиркорлик соҳасидаги фаолият узлуксиз, мақсадли характер касб этмаган. Молиявий заҳираларни мақсадга мувофиқ сафарбар этмаслик ҳоллари учрамоқда.

Мажлисда МДЖ вилоят бўлими соҳада ижод этаётган журналистларнинг ҳамкори, демократик ўзгаришларнинг рағбатлантирувчи кучи бўлиши мумкинлиги қайд этилди. Бу борада МДЖ республика ташкилоти билан алоқаларни ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш тавсия этилди.

Мажлисда кўрилган масалалар бўйича тегишли қарорлар қабул қилинди.

КИМСАН, СИРОЖ ЖАББОРОВ?

Жабрланувчими, товламачими ёки зинокор?

Журналист текшируви

Бирорта жиноий иш ҳужжатлари билан танишган одам шубҳасиз икки хил ҳолатга дуч келади. Агар бир безорилик юзасидан терговчи тузган ва прокурор ғажакдор имзоси ила тасдиқлаган айблов хулосани ўқисангиз матннинг ҳар беш сатридан биттасида ''қасддан'', ''уриб'', ''тепиб'', ''ожизлигини била туриб'', ''ҳақоратлаб''... ва ҳоказо сўзлар чунонам кўп учрайдики, панжара орқасида мўлтираб ўтирган шўрликни Инсон экани-да шубҳа туғдиради кишида. Адвокатларга ҳам қойил, бизнинг азамат ҳимоячилар гарчи қўлидан тузукроқ иш келмаса-да, ҳартугул, қоғоз қоралашда унча-мунча журналистга сабоқ бергудек. Улар томонидан ёзилган кассация шикояти билан танишсангиз ''юмшоқ'' сўзлар чунонам кифтини келтириб териладики, ҳимоясидаги айбланувчига қўшилиб кўз ёш қилгудек бўласиз. Оғир, оғир - судьяга оғир! Икки томоннинг дов-дастаклари юзасидан бир қарорга келгунча нақ она сути оғзига келади... Яхшики, қонун бор, уларда ҳар қандай ҳолатни мувозанатга солувчи меъёрлар аниқ-равшан белгилаб қўйилган. Ҳамма гап ўша қонунларга қатъий риоя қилишда қолган...

... Қўлимиздаги шикоят билан танишиб чиққач, терговчи ва адвокатнинг ''ёзиш услуби'' ёдимизга тушди. Гарчи, шикоят пенсионер аёл имзоси билан келган бўлса-да, воқеа-ҳодисанинг баён этилиши, келтирилган важлар ҳимоячининг ''ижоди''га , айрим терговчи ва судьянинг шаънига айтилган нордон гаплар опахоннинг қаламига мансуб-ов, деган хаёлга бордик. Бу орада таҳририятга шикоят ёзган опамиз -- Тошкент шаҳрининг Миробод туманида истиқомат қилувчи Ровзахон Соҳибованинг ўзлари ҳам кириб келдиларки, салом-аликдан сўнг айтган гапимиз шу бўлди: опахон, сал ошириб юбормадингизми?:

Р.Соҳибова қўлимизга бир папка ҳужжат тутқаздилар. Улар билан синчиклаб танишгандан сўнг шикоят бежиз ёзилмагани, унда баён этилган фикрларда, андак асабий мулоҳазаларда мантиқ ва ҳақиқат учқунлари ҳам йўқ эмаслигига амин бўлдик. Яна бир хулоса шуки, бундай пайтда шикоятни адвокат ёзганми ёки маҳкумнинг онаси ё ўғил-қизими, бу энди -- иккинчи, мутлақо аҳамиятсиз масала...

Демак, бошладик. Воқеа мана бундай бўлган:

1998 йилнинг 8 февраль куни соат 7ларда 1977 йилда туғилган Сирожиддин Жабборов, Отабек Қурбонов, Дилшод Ёқубов ва вояга етмаган Анвар Пирматовлар Тошкентнинг Шимолий вокзалида Қишчон Қуронбоевани еттита сумкаси билан кузатгани чиқади. Аммо вокзал маъмурияти томонидан етти дона сумкадан тўрттаси (битта фуқаро поездда ўзи билан 36 килограмм юк олиши мумкин) ''ортиқча юк'', дея олиб қўйилади. ''Тошкент - Москва'' поезди кетиб бўлгач, Сирожиддин Жабборов етакчилигидаги Отабек , Дилшод ва Анвар қолган тўртта сумкани олиш учун вокзал юкхонасига келади. Шу пайтда Анвар юкхонадан мутлақо бошқа фуқаро - М. Исмоиловага тегишли сумкани олиб кетаётган вақтида сумка эгаси қичқириб юборади. Қичқириқни эшитган перрон назоратчилари етиб келади ва сумка эгасига қайтарилади. Айни шу жараёнда Сирожиддин перрон назоратчиларининг бири томонидан дурустгина шапалоқ (муштми ёки тепки - буни қуйироқда аниқлашга ҳаракат қиламиз - **Муаллифлар.**) ейди...

Ушбу ҳолат юзасидан 1998 йилнинг 10февраль куни Тошкент НИИБ ТБнинг катта терговчиси А.Абдужабборов томонидан Жиноят Кодексининг 105-модда 1-қисми (қасддан баданга ўртача тан жароҳати етказиш) билан жиноят иши қўзғатилади. Ушбу жиноят иши бўйича перрон назоратчилари Жалолиддин Жалолов ва Файзулла Зоировлар гумондор сифатида жалб этилиб, сўроқ қилинади. Дастлабки терговдан сўнг иккала гумондорга ЖКнинг 277-модда 2-қисми ''Б'' банди (безорилик) ва 105-модда 1-қисми ''Г'', ''И'' бандлари билан қайтадан айб эълон қилинади ва 17 февраль куни ҳар иккисининг ҳам эҳтиёт чораси ўзгартирилиб, қамоққа олинади. Бу орада юқоридаги ҳолат юзасидан яна уч перрон назоратчилари - Ғани Соҳибов, Илҳом Абдуқодиров , Г.Фатхуллаевлар ҳам жалб этилади. Аммо воқеанинг бунақа тус олиб кетаётганини кутмаган ва емаган сомсага пул тўлашга кўзи етган бу уч азамат ''бизда айб йўқ'', дея қочиб кетишади. Улар устидан жиноят иши қўзғатилиб, 1998 йил 27 февраль куни Нақлиёт ИИБ ТБ ТКнинг катта терговчиси Р.Жўраев томонидан ЖКнинг 277-модда 2-қисми, ''Б'' банди билан сиртдан айб қилинади. Тошкент транспорт прокурори К.Юсупов томонидан қамоққа олишга санкция берилади...

Дастлабки икки гумондор - Ж.Жамолов ва Р.Зоировлар қамоққа олингандан сўнг роппа-роса 92 кун ўтгач, яъни 5 май куни тергов ҳаракатлари поёнига етиб, иш Тошкент шаҳар Миробод туманига юборилади. Иш судга келиб тушгач, орадан 46 кун ўтиб, судья З.Раҳматуллаева иккала судланувчини дастлабки терговда қўйилган ЖКнинг 105-модда 2-қисми ''Г'', ''И'' бандлари билан оқлайди ҳамда ЖКнинг 277-модда 2-қисми ''А'', ''Б'', ''Г'' бандлари билан айбдор деб топиб, ҳар бирини тўрт йилдан озодликдан маҳрум этиш ҳақидаги ҳукмини ўқийди...

Ушбу жиноят иши юзасидан Ғ.Соҳибов, И.Абдуқодиров ва Г.Фатхуллаевлар қочиб кетгани боис уларга оид қисми алоҳида иш юритувчига олинади ва тегишли тергов ҳаракатлари олиб борилиб... 1998 йилнинг 21 сентябрь куни уларнинг хатти-ҳаракатларида жиноят аломатлари йўқлиги учун иш ҳаракатдан ётқизилади...

Воқеа асоси шу. Энди шикоят муаллифи Р.Соҳибова (Ғ.Соҳибовнинг онаси)нинг норозилик сабаблари ва у киши томонидан илова этилган ҳужжатлар билан танишамиз.

Ровзахон опа Соҳибова бу ''иш'' атайлаб уюштирилган, деб ҳисоблайди, жабрланувчи Сирожиддин Жабборовнинг терговда берган кўрсатмаларининг ҳаммаси туҳмат, у айрим тергов ходимларининг тазйиқи туфайли кўп ёлғон гаплар айтди ва унинг ўша ёлғон кўрсатмалари жиноят ишида асос қилиб олинди, тергов ҳам бир томонлама олиб борилди. Буни биз норози

(Давоми 2-бетда)

«ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ. ЭШИКЛАР...»

Метро

Кўпчилигимиз учун энг қулай бўлган транспорт - МЕТРО. Бугунги кунда унинг учинчи ''Юнусобод'' йўли қурилаяпти. У ҳам яқин орада битиб қолса, ҳамшаҳарларимизнинг узоғи яна анчага қисқаради. Лекин ана шундай бир пайтда мени бошқа нарса ўйлантираяпти.

Бугун метронинг кўпгина бекатларида, кузатган бўлсангиз, сал ёғин-сочин бошланиши билан сув ўтиб чакка томишни бошлайди. Баъзи бекатларимизда эса росмана ариқчалар оқади. Масалан, ''Беруний'' бекатига кириш йўлакларида, ''Тинчлик'' бекатининг перронида, вагон йўлларида, ''Ойбек'' бекатининг перронида ҳам шу аҳвол. Айниқса, ''Ойбек'' бекатида вагондан тушишингиз билан перроннинг шифти бир кунмас бир кун нақ босиб тушади, деган ваҳимага тушасиз. Деворларнинг доғлари, нурсизлигидан кўнглингиз алланечук бўлиб кетади. Беихтиёр ''Космонавтлар'', ''Тинчлик'', ''Ҳамид Олимжон'' бекатларидаги юксак дид билан ишланган безаклар ''Ойбек'' бекатида ҳам бўлса, яхши бўлар эди-я, деб ўйлайсиз.

Дарвоқе, пайти келганда яна бир нарсани айтиб ўтмоқчи эдим. Амир Темурдек буюк бобокалонимиз номи билан аталувчи бекатнинг ҳар икки томонида ҳам ҳануз ўроқ ва болға юлдуздай ''порлаб'' турибди. Ўрта Осиё ва Қозоғистон бўйича фақат Тошкентда бўлган метрода ҳамма нарса имкон қадар бекаму кўст бўлгани маъқул-да. Ахир шаҳримизга келган меҳмоннинг бори, метрога тушади. Шундай экан, бир ёқда ''ўроқ ва болға'', бир ёқда сув томган деворлар доғ-дуғ бўлиб турса, бўлмас-ов...

Хуршид БЕК

АНОЙИ КЎНГИЛНИНГ АЛЖОЙИ ЎЙЛАРИ

Чимдим

Бахтиёр ОЛЛОМУРОД

Мен сел бўлиб қўшиқ айтдим, кўнглимдан қон, кўзларимдан ёш оқди. Говкалла томошабин эса мени хушнуд этаман деган ниятда...қийқириб қарсак чалди.

* * *

Бўримижоз меҳмонимни лола сайлига олиб чиқдим. У лолани гўшт деб ўйлаб адашди ва... аразлади, тишларини ғичирлатди. Қўрққанимдан қош қораймасдан тоғдан қайтдим.

* * *

Мен гул узатдим. Мухлис бўлиб адашибман. Уни гулни ҳидлайди деб ўйлаб хато қилдим. У гулни... еб қўйди.

Унинг йили эшак бўлиб чиқди... Мен қайдан билай, бу жонивор мучалда бўлмагани билан, кимларнингдир феълида бор эканини.

* * *

Унга ''шоирман'' десам, у ''маошингиз қанча'' деб сўради. Аттанг, унга ўқиб бериш учун шеърларимни олиб келган эдим. У эса ''шеърни сомсахонада ўқиб берасиз'' деб мени емакхонага судради.

* * *

- Айримлар ''фалон мухбирда дангиллама уй ва янги машина бор, сизда эса эски пойабзал'' дея мени мот қилмоқчи бўлишади. Журналистикани ''тижоратчилар'' эгаллаб олишини мен хом сут эмган банда қайдан билибман?

* * *

Қишлоқ аҳлига ор улашиб юрган полвоннинг ори қолмабди. Аёли тижорат учун узоқ муддатга хорижга кетди. Ўзи эса болаларга қараб тураман деб... қарийб ''сут эмизувчи''га айланиб қолди.

* * *

Меҳробда дину-диёнатдан амру маъруф қилган домла, ибодатдан сўнг муридларига доллар сотди. Тирикчиликда!

* * *

Китоб дўконида муқовасида яланғоч санамнинг расми солинган қалин китоб билан Каломуллоҳни ёнма-ён кўрдим. Сотувчида фаросат йўқми, ё бизни синамоқчими?

* * *

Танқидий мақоламни ўқиб чиққан муҳаррир ''Ўлмасанг одам бўласан, бола'' деди. Ўйлаб гапирдимикан? Барибир ўламан-ку!

* * *

Уруш қатнашчиси сув сотувчига медалини кўрсатиб дўқ урди. Мени ўй босди: Агар медални урушдан олдин беришганида, фашистга ҳам кўрсатармиди?

* * *

''Колхозда қолиб кетган 4 йиллик ойлигимни олиб берсанг, бошдан оёқ сарпо қилиб бераман.''

Деҳқон қариндошимнинг феъли айниган кўринади. Сўнгги пайтларда нуқул насия ваъда берадиган бўлиб қолди. Мухбирларни анойи деб ўйлайди-да. Йўқса, нега суднинг раисига қилмайди насия ваъдасини?

* * *

Яхшиям мухбирнинг ойлиги кўп эмас. Йўқса, мендек қора ишчининг боласига туман газетасидан ҳам иш тегмас эди.

* * *

Сўнгги йилларда сабоқдошларимдан бири ўқишга келмай қўйди. ''Институтдан ҳайдалиб кетгандир-да бечора'' деб дилимни ғам- ғусса босди. Янглишган эканман. Устомон икки йил аввал дипломни сотиб олиб, азиз умрини тежаган экан. Балли, калла!

* * *

Порахўрларни ушлаб қамаб юрган бир машҳур қози осмонўпар қаср қурибди. Маҳлиё бўлиб бошимдан дўппим тушиб кетди. Отасига раҳмат. Савоб иш қиламан деб қанча душман орттирмади дейсиз, боёқиш. Энди ''ҳалол'' пулига қурган уйида яйраб яшасин-да!

* * *

Ҳақгўй шоирнинг кира ҳақи тўлашга пули етмади. Манзилга етгунча автобусчининг етти пуштини мақтаб шеър ўқиб борди. Зўр ўтгандан сўнг илҳом келмай кўрсин-чи!

КИМСАН, СИРОЖ ЖАББОРОВ?

(Давоми. Боши 1-бетда)

бўлиб ёзган аризаларимизга кўра терговчи беш марта алмашганидан ҳам билса бўлади, дея қайта-қайта таъкидлайди. Қайтарамиз, бу - опахоннинг гаплари. Лекин ушбу жиноят ишига доир ҳужжатлардаги айрим ҳолатлар Р.Соҳибованинг гапларини кўп ўринда мантиқан тасдиқлайди. Яъни:

Терговчи беш марта алмашгани - рост.

Жабрланувчи С.Жабборов дастлабки терговдан то судгача ўз кўрсатмаларини бир неча марта қайта-қайта ўзгартираверган. Гоҳ, ''мени 5 нафар перрон назоратчи урган'' деса, гоҳо ''Жамолов мени урмаган, Зоиров бир мушт бошимгаургандан сўнг бошим айланиб, ҳушимдан кетганман...'' дейди. Суд мажлисида эса ''**Зоиров бошимга бир мушт урди, ҳушимдан кетдим, устимга кимдир сув сепди, ўша куни касалхонага тушдим, Жамолов мени урмаган, терговчи касалхонага келиб, ариза ёздириб кетди, судланувчиларга нисбатан даъвойим йўқ...**'' деб кўрсатма берган.

1998 йилнинг 24 апрелида ўтказилган суд тиббий экспертизаси хулосасида С.Жабборовда қуйидаги тан жароҳатлари борлиги баён этилган: бош мия ёпиқ травмаси, бош мия чайқалиши, чап кўзининг хиралашиши, юзининг лат ейиши, қорин олди деворининг лат ейиши... Ушбу тан жароҳатлари оқибатида чап кўз хиралашувига, яъни меҳнат қобилиятининг ўн фоиздан кўп, аммо 33 фоиздан кўп бўлмаган бузилишига олиб келинган...

Шу ўринда ғалати ҳолат юзага келади. С.Жабборов калтак еган куниёқ, яъни 8 февралда касалхонага - ТАПОиЧга (Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли шифохона) тушади. Уни касалхонага ўзи келганми, биров етаклаб келганми ёки ''тез ёрдам'' олиб келганми - бу номаълум. С.Жабборов калтакланган маҳалда у ерда ҳеч қайси милиция ходими бўлмаган. Ўзининг судда берган кўрсатмасида ''вокзал юкхонасида ҳушига келгач Зоиров ундан кечирим сўраб чиқариб юборган...'' **Айни ўша куни терговчининг касалхонага келиб (!) ундан ариза ёздириб кетгани қизиқ.** Яна бир ажабланарли жойи шундаки, С.Жабборов бу касалхонада унча кўп ётмайди. Дастлабки тиббий текширувда Жабборов қонида сурункали сўзак (гонорея) касаллиги аломатлари борлиги учун дўхтирлар уни **12 февралда Сирғалидаги тери-таносил касалликлари диспансерига юборишади.** Ўша ерда у 11 кун - 23 февралгача даволанади. Биз Сирғалидаги тери-таносил касалликлари диспансерида бўлиб, Жабборовнинг касаллик тарихи билан қизиқдик. Касаллик тарихидан ташқари бош врач Шоҳида Жалилованинг гувоҳлик беришича, Жабборов даволанаётган пайтда унинг баданида ҳеч қандай жароҳат бўлмаган. Фақат 13 февралда холсизликдан, бош айланишидан, қайд қилаётганидан шикоят қилган, холос. Бемордаги бу ҳолат сўзак касаллигидан ҳам бўлиши мумкин. Ички аъзолари ҳам оғримаган, агар оғриса бемор ундан шикоят қилиши, у ўз навбатида диспансердаги терапевт кўригидан ўтган бўларди. Қолаверса, С.Жабборов ҳақиқатда экспертиза хулосасида қайд этилганидек, бош мия ёпиқ травмаси, бош мия чайқалиши, чап кўзининг хиралиши, юзини лат ейиши, қорин олди деворлари лат еганда ҳам ТАПООиЧ дўхтирлари атиги **3 кун ичида уни Сирғали тери-таносил касалликлари диспансерига юборадими?** Бизнинг айни шу саволимизга бош врач Ш.Жалилова ''йўқ, бундай бўлиши мумкин эмас'', деб жавоб бердилар. Такрорлаймиз, диспансердаги касаллик тарихида Жабборов баданининг бирор жойида жароҳат борлиги қайд этилмаган. Унда у сурункали сўзак касаллигини 1997 йилнинг ноябрь ойида бир бегона аёл билан бўлган жинсий алоқада йўқтирган экан...

Яна бир қизиқ ҳолат. С.Жабборов юқорида қайд этилганидек, тери-таносил касалликлари диспансерида 1998 йилнинг 23 февралигача даволанган. У касалхонадан чиққан пайтда Ж.Жамолов ва Ф.Зоировлар устидан тергов кетаётган бўлган. Айни ўша кунлари у таниши - Қурбонбоевга Назира билан ўзаро тил бириктириб, ҳибсда ўтирган Жамолов ва Зоировларнинг қариндошларидан **''тергов жараёнида кўрсатмаларимни ўзгартираман''**, дея тузуккина пул ''ишлаб'' олмоқчи бўлади. Ва... 1998 йил 16 апрель куни 2400 АҚШ доллари ва 10 минг сўм пул олаётган пайтда қўлга тушади. Чилонзор туман суди (1998 йил 28 август) уни 11 йилга озодликдан маҳрум этади. Энди эътибор беринг, Жабборов **8 февраль** куни калтакланади. Мирobod туман суди таянган экспертиза хулосаси **24 апрелда** олинади, Жабборовнинг ўзи эса **23 апрелда** қамоққа тушади. Ажаб, нега экпертиза хулосаси Жабборов калтакланган сўнг роппа-роса **75 кун ўтгачгина** олинади? **Боз устига у ҳибсда ўтирган пайтда?** Агар экспертиза хулосасида баён этилган жароҳатлар бор бўлса, нега у Жабборовнинг диспансердаги ''касаллик тарихи''да баён этилмаган? Ёки ТАПОиЧ дўхтирлари калтакдан «моматалоғи чиқиб кетган» Жабборовни нега уч кунда диспансерга юборди? Борингки, экспертиза хулосасига ишонган тақдирда ҳам **Жабборов 75 кун ўша жароҳати билан юриши мумкинми?** Мантиқ қани бу ерда?.. Дарвоқе, С.Жабборов ётган **ТАПОиЧ**да ҳам бўлдик, афсуски, у ерда Сирожиддиннинг ''касаллик тарихи'' архивда... йўқолиб қолибди?!

Юқоридаги мантиқсизликлардан хулоса ясашни ўзингизга қолдириб, муҳтарам газетхон, суд ҳукмидаги гувоҳларнинг кўрсатмаларига қайтамиз. Эслатиб ўтамизки, суд С.Жабборов қамоққа олинган сўнг, яъни 19 июнь куни бўлган.

Юқорида қайд этилганидек, жабрланувчи С.Жабборов судда кўрсатмаларда ўзгартиради. Суд эса ''**Жабборовнинг ўзи ҳибсда ўтирганлиги сабабли судланувчиларнинг ўзлари ва қариндошлари томонидан ўтказилган тазйиқлардан қўрқиб кўрсатмаларини ўзгартирган''**, дея хулосага келади. Суднинг бу хулосаси, юмшоқ қилиб айтганда, кулгили.

Биринчидан, суд ҳукмининг бирор жойида С.Жабборов суд ёки тергов жараёнида биронта шахс кўргазмаларингни ўзгартирасан, дея тазйиқ ўтказгани ҳақида бир оғиз гап йўқ.

Иккинчидан, суд ўзининг бу хулосасини ҳеч қандай важ ёки далил билан исботламайди.

Учинчидан, агар ростдан ҳам С.Жабборовга бирорта одам тазйиқ ўтказган ҳолат судда аниқлангудек бўлса, суднинг ўзи бунга қонуний баҳо бермоғи лозим. Ахир ёлғон кўргазма беришга мажбур қилишнинг ўзи жиноят ва бунинг учун **жавобгарлик масаласи** қонунларимизда баён этилган-ку?!.

Мана сизга яна битта мантиқсизлик!

Суд мажлисида Отабек Қурбонов ҳам жабрланувчи сифатида жалб этилган. У ҳам вокзал юкхонасида Жабборовни "4 - 5 киши" урганлигини баён этади. Агар Қурбоновнинг гапига ишонадиган бўлсак, Жабборовни урган қолган муштумзўрлар қани? Агар улар қочиб кетишган бўлса, нега терговчи улар ҳаракатларида жиноят аломатлари йўқлиги учун ишни ҳаракатдан ёткизади?

Яна бир гувоҳ Анвар Пирматов. У судда иштирок этмаган, ҳукмда эса **''А.Пирматов онаси Қурбонбоева Назира билан уйида йўқлиги, онаси тижорат қилиш учун ўғли Анварни ўзи билан олиб кетганлиги сабабли суд мажлисига олиб келишини имкони бўлмади.''** деб ёзилган. Бу жумлаларга ишониш қийин. Негаки, Анварнинг онаси Назира Қурбонбоева "партнёри" С.Жабборов товламачилик орқасидан қўлга тушгач, жуфтакни ростлаб қолган. Унга нисбатан эса қидирув эълон қилинган.

Яна бир асосий гувоҳ Дилшод Ёқубов. У ''Хоразм вилоятида яшайди, шу сабаб суд мажбурий чоралар кўрганига қарамай, уни суд мажлисига келтириш имкони бўлмади'', дейилади суд ҳукмида. Ва унинг дастлабки терговдаги кўргазмаларини қисқача баён этади. Унинг кўргазмалари Отабек Қурбоновники билан деярли бир хил. О.Қурбонов кўргазмасини юқорида келтирдик...

Миробод туман суди судьяси Зулфия Раҳматуллаеванинг ҳукми 1998 йилнинг 28 июль куни Тошкент шаҳар судининг жиноий ишлар бўйича судлов ҳайъатида кўрилиб, ўзгаришсиз қолдирилди. Шу йилнинг 20 январида шаҳар суди Раёсати, суд раиси Б.М. Тойжонов протестига асосан туман суди ҳукмининг тавсиф қисмига ўзгартириш киритди, яъни айнан шу иш юзасидан жалб этилган И.Абдуқодиров, Ғ.Соҳибов ва Г.Фатхуллаевлар ҳаракатида жиноят аломатлари йўқлиги боис ҳукмдаги уларга нисбатан ''безорилик қилди'' деган қисми чиқариб ташланди. Ўтган йилнинг 1 декабрь куни имзоланган Президентимизнинг ''Амнистия тўғрисида''ги фармонига мувофиқ Ж.Жамолов ва Ф.Зоировларга туман суди томонидан тайинланган жазо иккидан бирга қисқартирилади...

...Баён этилган мулоҳазалар билан биз - суд ҳукмини шубҳа остига олиш фикридан йироқмиз. Биз суд таянган далил-исботлардаги мантиқсиз ҳолатлардан таажжубдамиз. Зеро, **далил савол туғдириши мумкин эмас, айниқса суд таянган далил исботлар...**

Дарвоқе, шикоят муаллифи Р.Соҳибова ҳам ўз аризасида Миробод туман суди судьяси Зулфия Раҳматуллаева ''бизлардан йигитларни озод этиш учун 10 минг АҚШ доллари сўради...'' деб ёзибди. Яна: ''Мен 2500 доллар олиб келдим,бошқа пул топа олмаганлигимни айтдим. У менга бошқа чўзманг, деб айтди... Мен Зулфияга яна 1000 доллар бердим. Қолган пулларни кейинчалик олиб келсам бўладими, деб сўрасам, йўқ тезда олиб келиш керак, деди...'' деб ёзилган шикоятда. Шунда биз: ''Опа, бу гапларингизни исботи йўқ, бизга далил-исботлар керак'', деганимизда ''мана сизларга исботи'', дея битта магнитафон кассетасини тутқазди. Эшитиб кўрдик, ҳақиқатда унда икки аёлнинг суд ҳукми бўйича пишмаган савдоси хусусида тортишувлари ёзилган экан...

Ушбуни келтиришдан мақсад биз - судьяни порахўр ёхуд таъмагир дея қатъий ҳукм чиқармоқчи эмасмиз. Ҳукмни суд чиқаради. Фақат ўша кассетани тегишли органлар бирров текширишдан ўтказиб, масалага ойдинлик киритиб олсалар мақсадга мувофиқ бўларди. Яна бир карра таъкидлаймизки, кассетани биз ҳам мутлоқ исбот ёки далил, дея эътироф этиш хаёлимизда ҳам йўқ. Хартугул, шикоятчи Р.Соҳибова кассетага ''ясама овоз'' ёзиб олиб, уни аризасига илова қилган қуйи нафақат ''Ҳуррият''га, балки энг юқори ташкилотларга тинимсиз ариза ёзишдан манфаатдор бўлмаса керак...

... Мақолани ёзиб бўлдик, ҳисоби. Нуқта қўйсак ҳам бўлардики, аммо қаҳрамонимиз С.Жабборовнинг ''таржимаи ҳоли''ни тўлиқ баён этмабмиз. Аммо у ҳақда бизда тўлиқ маълумот йўқ. Тошкентга нега келган, бузуқ аёллар билан "дон олиши "сабаблари нима? Назира Қурбонбоева унга ким? У кимнинг ''ноғорасига ўйнаб'' шу аҳволга тушган? Ота-онаси борми? Ака-укалари-чи? Бу саволларга биз ҳам жавоб топа олмадик. Бизга маълуми шугина холос, яъни: *1977 йилда Қашқадарё вилоятида туғилган, миллати ўзбек, Ўзбекистон фуқароси, маълумоти ўрта, ҳарбий хизматга мажбур, муқаддам судланмаган, Сирдарё вилояти, Гулистон шаҳар Халқаро бизнес мактабининг 2-курс талабаси. Гулистон шаҳар Киров кўчаси,33-уйда истиқомат қилган...*

Турсунали АКБАРОВ,
Абдураҳмон ТАШАНОВ,
''Ҳуррият''нинг махсус мухбирлари

«ДЕЖУРНАЯ» СТРАХОВКА»ЛАР НИМА?

ёхуд амалиётдаги одил судловнинг айрим муаммолари

Мулоҳаза

''Ҳуррият''да адвокатлар Г.Маткаримова ва Исфандиёрнинг ''Ҳуқуқий ислоҳот эҳтиёжи'' номли мақоласини (1998 йил, 2 декабрь) катта қизиқиш билан ўқиб чиқдик. Мақолани, ҳеч бир муболағасиз, йирик илмий асар билан қиёслаш мумкин. Муаллифларга ҳам, таҳририятга ҳам раҳмат деймиз. Кўтарилган мавзу бамисоли очилмаган қўриқ. Биз қуйида ҳамкасбларимиз фикрини давом эттиришга уриниб кўрамиз.

Буюк давлат қуришимиз учун ижтимоий муносабатларнинг ҳамма соҳаларида соғлом вазият бўлиши, ҳар бир соҳа фаолияти доимо таҳлил этилиб, камчиликлари очиб ташланиши, уларни юзага келтирган сабаблар бартараф этиб борилмоғи лозим.

Одил судлов соҳаси ҳам бундан мустасно эмас. Конкрет ишни ҳал этишда суд фаолиятига аралашишни қонун таъқиқлайди. Лекин бу дегани, судловни амалга ошириш жараёни таҳлил ва танқид қилинмайди дегани эмас. Бу соҳада ҳам жиддий муаммолар тўпланиб қолган. Биз Олий суд пленуми қарорларини мунтазам ўрганиб борар эканмиз, уларда асосан қуйи судлардаги нуқсон ва камчиликлар ҳақида гап борганлигини кўрамиз, бироқ камчиликларни сабаблари, уларни юзага келтирган вазият чуқур таҳлил этилмайди, холос.

Аслида жиноят-судлов ишлаб чиқариш жараёнидаги хатолар ва қонунбузарликларнинг илдизи чуқурроқ.

Кейинги йилларда жиноят ишларини тергов қилиш сифатининг пасайиш жараёни кузатилмоқда. Шахс содир қилган бир қилмиш Жиноят Кодексининг бир неча алоҳида моддалари билан малакаланмоқда, бошқача айтганда, бир жиноят бир неча жиноят деб тасвирланмоқда, айб бўрттирилмоқда. Терговчилар ҳар эҳтимолга қарши ''дежурная'' модда билан ўзларини ''страховка'' қилмоқдалар.

Гап конкрет бир терговчи ҳақида эмас, балки хатарли жараён ҳақида бормоқда. Қонунни ҳаммадан яхши биладиган терговчиларнинг ўзи қонунни бузса, бунга нима дейиш мумкин?

Бу ҳолнинг илдизи қаерда? Бу жумбоқ устида жуда кўп бош қотирганмиз, баҳслашганмиз, кўп йиллик кузатувлардан кейин баъзи бир хулосаларга келдик. Фикримизни жамоатчиликка ҳавола этишни лозим топдик.

Жиноят ишларини тергов қилишдаги қонунбузарликларга йўл қўйилаётгани назаримда, иш баъзи бир терговчилар хоҳиш-истагигина эмас, балки одил судни амалга оширишдаги айрим номақбул тартиблар маҳсулидир. Бунинг ўзига хос қонунияти бор. Фикримизни исботлашга ҳаракат қиламиз.

Фараз қилайлик, тергов органи шахсни конкрет бир моддадаги жиноятни содир этганликда айблаб судга берди, суд ишни кўриб чиқиб, судланувчи қилмишини оғирроқ модда билан малакалаш лозим деган хулосага келди. Бундай ҳолатда жиноят иши қўшимча терговга қайтарилади, йўл қўйган хатолари учун терговчига чора кўрилади, ''адвокатлик'' қилган деб унга нисбатан шубҳа уйғонади.

Иккинчи бир ҳолатни кўриб чиқайлик. Тергов органи айбланувчига қўйилган айбни мумкин қадар бўрттирди, бир қилмишни бир неча жиноят деб тасвирлаб, ишни судга оширди. Суд эса ишни кўриб, қўйилган айбнинг пучини пучга, мағзини мағизга ажратиб, айбдорга қилмишига яраша жазо тайинлади. Бундай ҳолатда терговчи ва терговни назорат қилган прокурорга ҳеч ким ҳеч нарса демайди.

Демак, терговчи ўзини ҳимоя этиш учун ҳам айбловга зўр беради, эртага суд жараёнида мабодо бошига маломат ёғгудай бўлса, уни фақат мана шу ''страховка''лар қутқаради.

Шунинг учун дастлабки терговда кўплаб қонунбузарликлар содир этилмоқда, айблов отига қамчи босилмоқда.

Мана шу ўринда мантиқли савол туғилади: биринчи ҳолатда хатолари учун чора кўрилган терговчи нима сабабдан иккинчи ҳолатда жазоланмаяпти?

Судлар, инсон ҳуқуқини бузган, яъни ноқонуний усул билан олиб борган, руҳий ва жисмоний куч ишлатиб далиллар тўплаган, айбни асоссиз бўрттирган, бир жиноий ҳаракатни бир неча жиноят деб тасвирлаган терговчига, терговни назорат қилган прокурорга тегишли баҳо берганларида эди, дастлабки терговдаги қонунбузарликлар ўз-ўзидан барҳам топар эди.

Биринчи хулоса: дастлабки тергов пайтида айбланувчи аҳволини оғирлаштиришга қаратилган қонунга хилоф ҳаракат содир этганлар ҳозирги амалиётда суд томонидан қўллаб-қувватланади, шу сабабли терговчи ўзини ҳимоя қилиш учун айбни мумкин қадар бўрттиради.

Судларда ҳам худди шундай технология бекаму кўст ишлайди. Борди-ю, биринчи инстанция судининг ҳукми иккинчи инстанция судида енгил деб топилса, ваҳимани кўраверинг.

Авваламбор бу ҳукм бекор қилинади, яъни судьяга нисбатан маълум салбий оқибатлар келиб чиқади.

Борди-ю, биринчи инстанция суди тергов қўйган айбни ҳукмга кўчирса, башарти иккинчи инстанция суди бу ҳукмни оғир деб топиб, судланган шахс зиммасидан айбнинг ортиқчасини олиб ташласа, қилмишни енгил моддага қайта малакаласа ва жазони енгиллаштирса, бундай вазиятда терговчига ҳам, биринчи инстанция судига ҳам деярли ҳеч қандай салбий оқибат келиб чиқмайди. Бундай ҳолатда ҳукм ўзгаради, холос.

Иккинчи хулоса: Биринчи инстанция судларининг тергов органи тузган айблов хулосасини ҳукмга кўчириши кассация инстанция судлари томонидан қўллаб-қувватланади.

Айбловга зўр берилган, жазо оғирроқ белгиланган деб топилиб маҳкум бир неча моддалар бўйича кассация суди томонидан оқланган тақдирда ҳам кассация инстанция судлари биринчи инстанция судлари қонунбузарлик содир этилан деб топмаган ҳоллар амалиётда жуда кўп учрайди.

Айнан шу технология таъсирида судлар томонидан суд жараёнида тўпланган далилларнинг ишончлилиги, мақбуллигига баҳо берилмасдан, яъни судланувчининг айби даражасини белгиловчи далилларни нима учун ишончсиз деб топганликларининг ва рад этганликларининг сабабларини ҳукмда кўрсатмасдан, шу далиллар мазмунига зид ҳукмлар чиқариш ҳоллари ҳам учрамоқда. Бундай ҳолат суд мажлисини мажбурий ўтказилган спектаклга айлантиради, тарафлар тортишувининг маъноси йўқолади.

Айнан шу кўринмас иплар, фикримизча, жиноят-судлов ишлаб чиқаришидаги таъмагирликлар, суистеъмолликлар, адолатсизликлар сабабчисидир.

Шу технология амалиётда сақланар экан, ҳар қандай мукаммал қонун билан ҳам адвокатнинг жамиятдаги мавқеини ошириб бўлмайди.

Шу технология ''судьялар мустақилдир, фақат қонунга бўйсунадилар'', деган конституциявий қоидани пучга чиқаради, судьяни прокурорга, юқори турувчи судларга кўринмас иплар билан боғлаб ташлайди, уларнинг ''розилиги''ни ва ''маслаҳати''ни олиб ҳукм чиқаришга мажбур қилади. Оқибатда қуйи суд судьялари қонунга хилоф равишда жиноят ишини қўлтиқлаб, юқори судларга бориб ''доклад'' қиладилар, яъни қуйи судлар ўз ихтиёри билан суд ҳокимияти ваколатининг кўп қисмини қонунга хилоф равишда суд раҳбарларига ҳадя этадилар.

Оқибатда, биринчи инстанция суди ҳали маслаҳат уйига кирмасдан, ушбу жиноят иши тақдирини юқори суд раиси ва юқори турувчи прокурор қонунга хилоф равишда муҳокама этиб, қуйи судга ''келишилган'' вариантни ''маслаҳат'' тариқасида берган ҳоллар кўплаб учрайди.

Хулоса қилиб айтсак, жиноят-судлов ишларини юритишнинг амалдаги технологияси сақланар экан, одил, мустақил, холис, беғараз суд учун орзу бўлиб қолаверади.

Бу технологияни тузатиш, яъни яроқсиз конвейрни олиб ташлаб, ўрнига янгисини ўрнатиш мутахассис олимларимиз, ноибларимиз, амалиётчиларимиз олдидаги катта вазифадир.

Абдурашид АЛИҚУЛОВ,
Миробод-2 ҳуқуқ маслаҳатхонаси адвокати,
Ғиёс НАМОЗОВ,
Шайхантоҳур туман ҳуқуқ маслаҳатхонаси адвокати

ТАҲРИРИЯТДАН: Шахс, жиноят, жамият, жазо, қонунчилик. Ҳаётимизда жуда кўп воқеа-ҳодисалар, тақдиру қисматлар, адолат тамойилларию жамиятни демократлаштириш жараёнлари ана шу беш сўзда ўз ифодасини топади. Бироқ бу тушунчалар орасидаги энг адолатли уйғунликни топа билиш нақадар мушкул муаммо эканлигини, қонунчиликни такомиллаштириш ўз-ўзидан ҳал бўлавермаслиги мазкур мўъжаз мақолада ҳам кўриниб турибди. Фуқароларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш нечоғли жиддий муаммо бўлиб турган бир пайтда қонунчиликда амал қилаётган нуқсонлар, камчиликлар ҳам ўз ечимини кутмоқда.

Бундай ечим эса, муаллифлар айтмоқчи, кўпчиликнинг жонкуярлиги, фидойилиги ва ''кенгашли тўй тарқамас'' қабилида мулоҳаза ва таклифларни ўртага ташлаши билан топилади.

ЭЗГУ ИШ ЕРДА ҚОЛМАС

Хотира

... 1890 йил Қорақалпоғистоннинг Қўнғирот туманида туғилган Янгибой Қурбонниёз ўғли Орзу 1930-йилларнинг бошларида Урганч туманидаги Юқори Дўрмон қишлоғига кекса онаси билан келиб яшай бошлади. Соқолига оқ оралаган Янгибойни ҳамқишлоқлари масжидга имом қилиб тайинлашди. У шу ерда ўз бахтини топди: Сафаргул исмли қизга уйланиб, Раҳимахон исмли қиз кўрди.

Орзунинг замондоши, ҳозирги кунда вилоятда таниқли журналист, Урганч тумани нуронийлар кенгашининг раиси Қодир Матчоннинг таъкидлашича, ''Мулла ота'' эскичани мукаммал билган саводхон мулла, Навоий, Сўфи Оллоёр, Бедил, Аҳмад Яссавий, Баҳовуддин Нақшбанд, Фирдавсий, Ҳофиз, Фузулий, Огаҳийни мутолаа қилган етук имом бўлган экан. Бироқ Мулла ота жорий алифбони билмаганлиги учун эндигина Шўро мактабига қатнай бошлаган 7-8 ёшли Қодирдан лотин алифбосида ўқиш-ёзишни ўрганиб олади...

Қишлоқ одамларининг ҳурмат-эътиборини қозонган Мулла отани, афсуски, кўп ўтмасдан, 1937 йилнинг кеч кузида уч-тўрт отлиқ келиб унинг уй-анжомларини хатга туширишиб, китобларини бир ерга тўплаб ёқиб юборишади. Бу китоблар ичида Навоий, Бедил, Фузулий, Огаҳий асарлари, Қуръони карим, ўзининг шеърий машқлари ҳам бор эди. Ота шўро одамларига худонинг зорини қилиб, йиғлаб, нола чекади. Бироқ бағри тош кимсалар отанинг оҳ-зорига қарамасдан барча муқаддас китобларни ёқиб юборишади. Ўзини эса динни тарғиб қилиб, партия сиёсатига қарши ташвиқот юритишда айблаб, ''халқ душмани'', дея қўлини орқасига боғлаб, қамаш учун олиб кетишади...

Орадан тўрт йил ўтгач, Орзу яна қишлоққа қайтиб келади. Шу пайтда уруш ҳам бошланади. У ишчи батальонида, қурол-яроғ ишлаб чиқарувчи Ўрол заводларидан бирида икки йилча ишлайди. Сўнгра қишлоқда қурилиш бригадасида сувоқчи, ғиштчи, кейинчалик боғбонлик билан шуғулланади. У эллигинчи йилларнинг охирида фахрий дам олишга чиққач, кексалик ёшида шеърият билан астойдил шуғулланиб, ғазаллар, қитъалар, мухаммаслар, рубоийлар ёзиб ёр, Ватан, диёрни куйлайди.

Бироқ Орзунинг шеърлари бир пайтда кўпинча тазйиққа учраб, матбуотда кам чиқади. 1970-йиллардан сўнг қишлоқдоши, шу пайтга келиб Урганч туман газетаси муҳаррири бўлиб ишлаётган Қодир Матчонов унинг шеърларини эълон қилиб обкомдаги раҳбарлардан дакки эшитади...

Эзгу иш ерда қолмас деганларидек, ёзувчи Раҳим Бекниёз, шоир Дўстжон Матжон ва таниқли шоир Омон Матжон ҳам Қодир Матжонни қўллаб-қувватлайдилар. Ниҳоят, 1979 йили Ғ.Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриётида чоп этилган ''Оқсоқоллар каломи'' шеърий китобида Орзунинг 20 дан зиёд ғазал ва рубоийлари босилиб чиқади. Афсуски, 90 ёшида вафот этган отахон бундай қувончли кунни кўролмайди.

Яқинда эса Орзунинг қишлоқдошлари - хоразмлик шоирлар Қўз Давлатов билан Матназар Абдулҳакимов унинг ''Васлинг чамани'' шеърий китобини босмадан чиқардилар. Минг нусхадан иборат бу китобда шоирнинг ғазаллари, ҳикматли шеърлари, рубоий ва қитъалари ўрин олган.

Шарқия ЭШЖОНОВА

УРГАНЧ

Ашурали ЖЎРАЕВ: — Ёқубжон ака, «Ҳуррият»га мақола ёзмасангиз, «Муштум»да савалаймиз. (Чапда таниқли журналист Ёқубжон Хўжамбердиев)

ДИРЕКТОРГА ЭМАС, МАКТАБГА

''Директорга янги йил совғаси'', ''Ҳуррият'', 1999 йил, 4-сон

Муносабат

Газетанинг ўтган сонида эълон қилинган шу номдаги мақола Тошкент шаҳар, Собир Раҳимов туманидаги 46-мактаб ўқитувчилар жамоаси, ота-оналар иштирокида муҳокама қилинди. Туман халқ таълими бўлимидан ҳам расмий баҳо берилди.

Олинган жавобларга кўра, мазкур мактабда жадаллаштирилган синфлар очилмаган, демак, бундай синф ўқувчилари 3000 сўмдан пул тўлаши керак деган мазмундаги гап тасдиғини топмади.

1-"А" синфида "Алифбе" байрами ўтказиш муносабати билан ўқувчилардан 300 сўмдан пул йиғилгани, унга синф ўқитувчисига гилам, директорга чой сервизи совға учун харид қилингани тўғри. Лекин шу ўринда масалага ойдинлик киритилиши зарурки, бундай совға-салом уюштириш ташаббуси бевосита ота-оналардан чиққан. Бироқ, на у, на бу совға шахсан ўқитувчи ё директорга эмас, балки мактабга ҳадя тариқасида инъом этилган.

Ана шу ўринда мулоҳаза туғилади. Мактаб ё боғчага хайрия қилиш мумкинми? Фарзандларимиз тарбия топаётган муассасани моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш хайрли ишми?

Албатта!

Дейлик, ҳаддан ташқари ҳашаматли уй қуришдан, дабдабали тўйлар қилишдан тежалган маблағини мактабни таъмирлаш, жиҳозлаш учун бахшида этишнинг нимаси ёмон?! Ахир бу йўлда сарфланган маблағ келажак авлод тарбияси ва истиқболига сафарбар этиляпти-ку?!

Мақола муаллифи М.Акмалова 46-мактабда жонбозлик кўрсатиб ишлаётган устозларнинг шаънига доғ тушириш ниятида туҳмат қилаётгани йўқ, балки фикр билдираяпти, холос. Совға бериш, хайрия кўрсатиш тушунчаси остида айрим ота-оналар меъёрни унутиб қўйишлари, ҳатто хайрия баҳонасида кимларнидир манфаатдор қилишга уриниш ҳолатлари ҳам йўқ эмаслигини, ўрни келганда эса таъмагирлик йўлига кирган ўқитувчи ва мураббийлар ҳам учраб туришини эслатмоқда. Мисол сифатида айтилса, тилла "трос", "импортный отрез" таъмасида юрган айрим мудира ёки директорларнинг касри шу соҳа эгаларининг шаънини булғамоқда. Айрим бадавлат ота-оналарни йўлдан ураётганлар ҳам шулар.

Мақола муаллифи айнан шу – манфаатдор қилиш ва "бер-бер" психологияси урчиб кетишидан ўз ташвишларини баён қилган.

Бу мулоҳаза асослими?

Асосли!

Ҳамма гап дунёқарашга сингиб кетган, тафаккурнинг бир бўлагига айланган шу ва шу каби иллатларга қарши кураш ичида! Эзгулик йўлидаги ҳар қандай кураш, табиий, кўпчиликнинг иштирокида, фаоллик ва жонбозлик орқалигина амалга ошади!

ТАҲРИРИЯТ

АХБОРОТ – ТЎҒРИ ХАБАР БЕРИШ ДЕМАКДИР

Би-Би-Си жаҳон хизмати Ўзбек таҳририятининг Тошкент бюроси раҳбари Дилором ИБРОҲИМ билан суҳбат

– Мустақиллик йилларида ташкил этилган Би-Би-Си радиоси ўзбек хизматининг бош мақсади нимадан иборат эди?

– Би-Би-Си Марказий Осиё ва Кавказ хизмати таркибида ташкил этилган ўзбек таҳририятининг илк эшиттириши 1994 йилнинг 30 ноябрида эфирга чиқди. Бунга қадар Би-Би-Си жаҳон хизмати 39 тилда радиоэшиттиришларни ҳаво тўлқинларига узатиб келган. Марказий Осиё ва Кавказ хизмати ташкил этилиши билан ўзбек, озарий, қозоқ ва қирғиз тилларидаги эшиттиришлар ҳам янграй бошлади. Ҳозирги вақтда Би-Би-Си жами 44 тилда эшиттириш олиб боради. Ўзбек хизматининг очилишидан мақсад – Ўзбекистон тингловчиларини жаҳон янгиликлари билан таништириш ҳамда Ўзбекистонда рўй бераётган воқеа ва ўзгаришлар ҳақида бутун дунёга хабар беришдир. Шуни айтиш лозимки, мазкур хизматда ишлаётган ходимлар ўз она тили ва рус тилларидан ташқари инглиз тилида ҳам бошқа таҳририятлар учун шарҳ ва таҳлилий материаллар тайёрлайдилар. Ўзбек хизмати ходимлари Ўзбекистон тарихи, сиёсати ва маданияти ҳақида халқаро анжуманларда маърузалар билан ҳам қатнашадилар. Айтиш мумкинки, ўзбек хизмати Ўзбекистонни ҳар томонлама дунёга таништиришда муносиб ҳисса қўшган ва қўшаяпти.

– Ким пул тўласа, мусиқани ҳам ўша буюради, деган нақлнамо ибора мавжуд. Шу нуқтаи назардан сизларга бош буюртмачи...

– Би-Би-Си мутлақо мустақил ижтимоий ташкилот ва у 1927 йилдан қирол хартиясига биноан ҳукуматдан мустақил мақомдадир. Бу махсус қонун бўлиб, унинг тасдиғи ҳатто парламент ваколатига ҳам кирмайди. Би-Би-Си жаҳон хизматининг вазифаси дунё воқеаларини тезкор ва ҳаққоний ёритишдир. Би-Би-Си Британия ҳукуматига бўйсунмайди. Би-Би-Си тамойилларидан энг асосийси – дунёда юз берган воқеа ва ҳодисаларни объектив, мувозанатли, яъни икки томонлама ва тезкор равишда ёритишдир.

Иш услубига келсак, Би-Би-Сининг асосий талабларидан бири – бу команда (ижодий гуруҳ) да ишлай билиш қобилиятига эгалик дейиш мумкин. Чунки ходим қанчалик истеъдодли бўлмасин, агар у ўз билимларини бошқа ҳамкасблари билан ҳамкорликда якуний бир маҳсулотга айлантира ололмаса, у мақсадга эриша олмайди. Биздан жуда кўп сўрашади: ҳаммалрингиз бирдек маҳоратга эгамисизлар? Албатта, йўқ. Кимдир инглиз тилини ва умуман ғарб жамиятини яхши билиши мумкин, кимдир ўзбек тили ва адабиётида усталигини кўрсатади, кимдир таҳлилий қобилиятларга эга – буларнинг ҳаммаси яхши натижа беради. Бироқ ҳамкорликда ва биргаликда ишлаш билан бирга ўзбек хизмати ходимлари мустақил фикрга эгадирлар ва ўз фикрларини эркин ифодалай оладилар. Шу билан бирга "Ўша куни" эшиттириш продюсери ким бўлса, қай йўсинда хабар ва воқеаларни эфирга узатиш – унинг ихтиёрида. Ўша кунги продюсер яқинда ишга келган тажрибасиз ходим бўлиши мумкин, аммо команда аъзолари шу куни продюсер қарорини инобатга оладилар.

– Ўзбек хизматининг СССР давридаги "Америка овози", "Немис тўлқини", Би-Би-Си радио тўлқинларига нисбат берилган "қўпорувчилик", "бузғунчилик" фаолиятидан қандай фарқи бор?

– Дарҳақиқат, Би-Би-Си ҳақида ''совуқ уруш кайфиятидаги радио'' деган тасаввурлар ҳозир ҳам йўқ эмас. Ўзбек хизмати ташкил этилганда Ўзбекистон мустақиллигига уч йил тўлган ва Ўзбекистондан Лондонга келган ходимлар совуқ уруш кайфиятидан мутлақо холи эдилар. Улар катта масъулият ва энг пок ниятлар билан иш бошлаганлар. Лекин нимагадир, қасддан бўлмаса ҳам, жамиятни ''ўзимизники'' ва ''душман'' каби икки қутб сифатида кўриш ҳали ҳам учрайди. Би-Би-Сини худди шўро даврида бўлгани каби душман овози деб биладиган ва бошқаларни ҳам ҳушёрликка ундайдиган кишиларнинг чақириқлари, афсуски, ҳозир ҳам қулоққа чалиниб туради. Лекин Би-Би-Сининг бошқа чет эл радиоларидан ажралиб туришига Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг мулоҳазали муносабати энг яхши далилдир. 1996 йилнинг март ойида Ўзбекистон Президентининг Би-Би-Си жаҳон хизмати раҳбари Зэм Янгер билан мулоқоти чоғида мазкур эшиттиришлар ўрта тўлқинларга ўтказилишига келишилган эди ҳамда айни соҳада Ўзбекистон радиоси билан ҳамкорлигимиз ҳар икки томон учун фойдали бўлди, деб ўйлайман.

– Шўро ақидаларига кўра, чет эл радиосига интервью берган фуқаро "сотқин", "агент", "шпион" саналиб келган.

– Тошкентдаги марказимиз янги иш бошлаган пайтларда у ёки бу масалада мурожаат қилган мулозимлар, мутахассис ва шарҳловчиларда бизга нисбатан шундай эҳтиёткор муносабатнинг кучли эканини сезганмиз. Табиийки, бу бизнинг холислигимизга таъсир кўрсатмаган эса-да, объектив ахборот олишимизни қийинлаштирар эди. Би-Би-Си камида икки мустақил манба тасдиқламаган хабарни ҳеч қачон эфирга узатмайди. Биздан информацияни қаердан оласизлар, – деб сўрашади. Информация – бу сир эмас, балки аниқ бир жойда содир бўлган воқеа ҳақида тўғри хабар беришдир. Аммо, гоҳо у ёки бу хабар расмий шахслар томонидан тасдиқлаш анча қийин кечади. Бироқ бундай муносабат аста-секинлик билан бўлса ҳам ўзгариб борди. Шубҳасиз, бунда бир томондан, Ўзбекистоннинг жаҳон ҳамжамияти билан интеграциялашув жараёни ўз таъсирини кўрсатган бўлса, иккинчи томондан, Би-Би-Си ўзбек хизматининг ўз эшиттиришларида имкон қадар ранг-барангликка, ҳар хил нуқтаи назарларнинг акс этиши ва тингловчилар билан яқинликка эътибор қаратганлиги ҳам муҳим рол ўйнади деб ўйлайман. Юқорида ишора қилганимдек, интеграциянинг ўз шартлари бор ва Би-Би-Сининг эркин ахборот воситаси сифатидаги ролини инобатга олсак, уни бу жараёнлардан алоҳида олиб қараш мумкин эмас. Биз кўз билан кўра олмайдиган тўлқинлар мавҳум нарсалар эмас. Улар овоз, фикр, тараққиёт. Тараққиёт эса худди тўлқинларга ўхшаб, ҳеч қачон муаллақ қололмайди.

Тўғри, сўз эркинлигига асосланган ҳар қандай матбуот воситасида бўлгани каби, биз ҳам ўз фаолиятимизда баъзан тушунмовчиликларга тўқнаш келамиз ва мен буни табиий, деб биламан. Лекин ҳамма гап келишмовчиликларда эмас, уларни муросага келиб, ҳал қилишдадир. Тингловчиларимизга келсак, шубҳасиз, уларнинг барчаси бизни бирдек қабул қиладилар деб айтиш нотўғри ва умуман, бундай муносабат нотабиий бўлур эди. Бироқ бизни қабул қила олмайдиган тингловчиларимиз ҳам эшиттиришларимизни тинглашда давом этаётганликларининг ўзи бир афзаллик. Ҳар ҳолда, таҳририятимизга келаётган хатлар ва автомат жавоб берувчи қурилмамиздаги мулоҳазалар шундай хулоса чиқаришга асос бўла олади. Биз атайин ёлғон хабар тарқатмаймиз. Мабодо хатога йўл қўйсак, буни очиқ тан оламиз.

– Тингловчилар билан қай йўсинда алоқа ўрнатилган?

– Би-Би-Си жаҳон хизматининг аудиторияси, яъни радиомухлислар сони 130 млн. кишига етади. Мухлислар билан икки томонлама алоқа сақлаб туриш анъанага айланиб қолган. Би-Би-Си жаҳон хизматида тингловчилар хатлари ва мулоҳазалари билан ишлаш махсус департаменти мавжуд. Би-Би-Си ўз тингловчиларининг фикр-мулоҳазаларига бефарқ эмас. Шунинг учун вақти – вақти билан жамоатчилик фикрини ўрганиш учун оммавий савол-жавоблар ўтказиб турилди. Яқинда мана шундай сўровлар натижасида Ўзбекистон радиотингловчилари орасида бошқа чет эл радиоларига нисбатан Би-Би-Си тингловчиларининг сони кундан-кунга кўпаяётгани аниқланган. Ва буни бошқа мустақил манбалар ҳам тасдиқлаган. Бунинг далили сифатида ўтган йил ўзбек хизматининг ''Лондонга сафар'' конкурсида Ўзбекистоннинг чекка-чеккаларидан келган бир ярим мингдан ортиқ мактуб ва ҳар куни автомат жавоб берувчи қурилмада қолдирилаётган фикр мулоҳазаларни кўрсатиш мумкин. Дарвоқе, бу конкурсда ғолиб чиққан андижонлик Қудратбек Зокиров исмли йигитча Лондонга бориб келди. Сир эмаски, кўпинча тингловчилар охирги порона каби ўз шахсий муаммолари билан Би-Би-Сига мурожаат қиладилар. Афсуски, Би-Би-Си хайрия ташкилоти эмас ва ҳаммага бевосита ёрдам бера олмайди...

Шу кеча-кундузда қисқа тўлқинларда эфирга чиқаяпмиз. Эшиттиришларимизнинг вақтига келсак, уларда ҳеч қандай қисқариш юз бергани йўқ. ***Бизни "йўқотиб қўйган" тингловчиларимиз Би-Би-Си ўзбек хизмати эшиттиришларини эрталаб маҳаллий вақт билан соат 7 дан 7.30гача 16м (17790кгц), 31м (9825 кгц), 41м (7245), қисқа тўлқинларда, кечқурун 22дан 22.30гача 25м (11660кгц), 31м (9750кгц), 41м (7390 кгц), 49м (6095кгц) қисқа тўлқинларда эшитишлари мумкин.***

– Сиёсатдан ташқари гиёҳвандликка қарши, ахлоқ, спорт, миллий мафкура, инглиз тилини ўрганиш борасидаги саъй-ҳаракатларингиздан хабаримиз бор. Бундан буён ўз фаолиятингизда яна қандай мавзу ва йўналишларни ёритмоқчисиз?

– Би-Би-Сининг Марказий Осиё ва Кавказ хизмати эшиттиришларида маърифий дастурларга кенг ўрин ажратилган. Бир неча йил олдин биз рус тилида ногиронлар ҳаётига бағишланган ''Такие же как все'' номли туркум эшиттиришлар тайёрлаган эдик. Аёллар ва оилани режалаштириш мавзуидаги дастуримиз ҳам бутун Марказий Осиё минтақасини қамраб олган эди. Ўзбек тилида эфирга чиққан ''Соғлигингиз ўз қўлингизда'' номли 18 дастурдан иборат эшиттиришларимиз эса Ўзбекистон радиоси орқали такроран янгради. Бу йил ҳам қатор маърифий дастурларни режалаштирганмиз. Жумладан, Оврупада ҳамкорлик ва хавфсизлик ташкилоти билан биргаликда тайёрланган инсон ҳуқуқлари мавзуидаги маърифий эшиттиришларимиз эфирга чиқиш арафасида. Яна бир дастур аёллар учун маърифий характерга эга. Тингловчи-ўқувчиларимиз учун Би-Би-Сининг инглиз тили дарслари давом этади. Мен келгуси эшиттиришларимиз мундарижасини бирданига эълон қилиб қўйишдан сақланган ҳолда, уларда қизиқарли ва тингловчиларимиз кутаётган мавзулар етарли эканини таъкидлашни истардим.

Абдураҳмон ТАШАНОВ
суҳбатлашди

Тўлқинлар

BBC WORLD SERVICE

Қиёфа

РОССИЯДА ГИТЛЕР БЎЛИШ ОСОН ЭМАС!

Илҳом ЭШМАТОВ

Сиз суратда кўриб турган Гитлер – тошкентлик! Ҳозир эса Санкт-Петербургда яшайди. Асли исми Александр Шишкин. Нева бўйига кўчиб кетгунга қадар Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида ишлаган ва бадиий ҳаваскорлик тўгарагида турли роллар ижро этган. Унинг охирги ўн йиллик ҳаёти давридаги ўзгаришлар ҳақида А.Шишкин бизнинг таҳририятга қуйидагиларни ёзиб юборибди.

Александр Шишкин –
шоу ва презентац
нинг доимий ме
Қолаверса, ўзинин
си билан ҳаммани
борини ўзига тор
шахс. Унинг фотос
газета ва журналл
имий тарзда чоп
рилади. ''Собе
ҳафталиги эса ун
ҳаттоки ўз муқова
ажратиб берди.
ҳақда тош
камсуқумгина акт
қилганмиди ўзи?!
Омад келамак
эшикни ёпсанг те
ҳам келаве
А.Шишкинга эса
ўхшаш қиёфалар к
да кулиб боқди: аг
бўйи биру
бўлмаганида

ҳақиқий Адольф Гитлер ҳисобланарди. Шундай бўлса-да, баланд бўйи ҳали панд берганича йўқ. Шишкиннинг актёрлик таланти ва фюрерга қуйиб қўйгандек ўхшашлигини кинорежиссёрлар тўғри баҳолашди ҳамда Адольф Гитлер ролини унга таклиф этишди. Албатта Шишкин бу ролни бир неча кинофильмларда қойилмақом қилиб ижро этди.

Александр Шишкин 1947 йил 13 мартда Тошкентда туғилди. Онаси Волга бўйидан, отаси Урал тоғларининг Берлин қишлоғидан (тасодифни қаранг), фронтда жанг қилган, немис асирлигида бўлган, кейин эса Сталин лагерларида кун кечирган. Онаси эса уни жуда оғир[...]чилик институтини тамомлаб, турли кинофильмларда эпизод роллар ижро эта бошлади, ''Ўзбекфильм'' киностудиясида режиссёр ассистенти бўлиб ишлади.

Ленинградда ўтказилган ўхшаш қиёфалар конкурсидан кейин Шишкин ҳужжатли ва бадиий кинода кўп марта иштирок этди. Фотомодель бўлиб ҳам ишлади. Тунги клубларда ''Гитлер'' билан кучоқлашиб суратга тушиш учун ''кўкида'' ҳақ тўлайдиганлар ҳам тез топилди. Хуллас, Гитлер-Шишкин ва Саакянц-Сталин учун ўзига хос бир хўракка айланди. Новосибирсклик ''тез ёрдам'' шифокори Горбачёв, нахичеванлик Фидель Кастро, фан [...]

Лекин унинг айтишича, Владимир Вольфович Жириновский ''Адольф Гитлер'' шахси олдида посткоммунистик синдром сиртмоғидан қутула олмаяпти. ''Демросс'' партияси гўёки ''Гитлер''ни атайлаб Владимир Вольфович партиясига ЦРУ агенти сифатида киритиб қўйган эмиш.

Ҳозирги кунда эса Шишкин-Гитлер ўз вақтида ўхшаш қиёфалар конкурсини ташкил этган жаноб Айвазяннинг Қашшоқлар партияси таркибига кирди.

Қизиғи шундаки, Шишкинни кўпчилик фашизм ғояларининг ҳимоячиси деб ўйлашади. Ҳаттоки, [...]

Таклиф

Деҳқони тўқ юртнинг халқи тўқ бўлади, дейишади. Чиндан ҳам шундай. Айниқса, қишлоқ хўжалигимиз нисбатан ривожланган бизнинг республикада бу нақл алоҳида аҳамият касб этади.

Шукрки, кейинги йилларда бизда бу соҳага алоҳида эътибор берилмоқда. Хусусан, фермер хўжаликлари, оила пудрати, пайчилик борасида муҳим аҳамиятга эга қатор қонунлар қабул қилинди.

Айни пайтда бугунги қишлоқ хўжалигимизнинг тараққиёти, еримиз ҳосилдорлиги ҳеч кимни қониқтирмаётгани ҳам сир эмас. Бу ўринда юртбошимиз қайта-қайта ибрат сифатида тилга олиб ўтадиган Исроил, Голландия сингари мамлакатлар бой тажрибасини, уларда аҳолининг 4-5 фоизигина қишлоқ хўжалигида меҳнат қилишини эслаш кифоя. Яна қандай ишлашади денг...

Мен ўзим қарийб 15 йил давомида Жиззах вилояти хўжаликларида деҳқончилик қилдим. Ўзимнинг камтарин тажрибамдан келиб чиқиб, мени кўпдан буён ўйлантириб юрган бир таклифимни ўртага ташламоқчийдим. Гапнинг очиғи, ўз таклифимни асослашга уриниб, йигирма бетча илмийроқ бир мақола ҳам ёзиб қўйганман. Бунинг устига, 1989 йилдан бери ушбу таклиф билан бир қанча идораларга мурожаат қилиб ҳам кўрдим.

Бундан бир неча йил бурун Президентимиз ўз чиқишларидан бирида инқирозга дучор бўлган хўжаликларни мусодара қилиш хусусида ўз мулоҳазаларини билдиргандилар. Менинг назаримда, бундай хўжаликлар ерларини деҳқонларга ''тенгшериклик'' асосида бўлиб бериш керак. Бу дегани – деҳқон кўпроқ ҳосил олишга уринади, дегани. Чунки уйилган хирмоннинг нақ ярми ўзига қолади-да. Ҳисобимга кўра, бундай шароитда сарф қилинган 1 сўм йил якунида 15-20 сўм бўлиб келади.

Энг асосийси, менинг ушбу таклифим фақат назарий ғоя бўлиб қолмаслиги учун, Фарғона ва Жиззах вилоятларининг исталган туманида жорий этиб, синовдан ўтказиб беришга тайёрман.

Баҳромжон МАҲМУДОВ,
Қўқон шаҳри

БИЛИ[...]
СУКУТДА[...]
[...]лади!

Ҳаддан оша ғ
вақтсиз лутф кўргу
лиқ этмағилким, с
бўлмағилким, сени

Икки киши дунё
бири улким, йиғди
ди дағи қилмади.

Ҳар кишининг
кўркли дегул. Таш

Ул кишиким ёв
кўрмагай.

Биликсиз киши
маслаҳатни билса

КАЛТАКЕСА[...]

Кўпчилик калтаке
энг бадбашараси,
ди, ундан ижирған
Аммо, Мексикан
ни тирик келтакеса
ларни зар ипак бил
қўйишади. Бундай ''
кўз қилиб юриш учун
Филиппинлик аё
мўъжазгина шар аквар
Сирға аквариумчадаги
ройли товланиб туради. Х
га ўхшаш мода пайдо бў
аквариум сирғаларига май
ган.

ЎЗ ЖОНИГА[...] КИ[...]

1983 йилнинг кузида
бўлмаган лоцман-китлари
қилиши юз берди. Улар
мидаги Лонг-Астленд де
отиб ҳалок бўлган. Маҳа
келадиган саккизта кит
Шуниси ажабланарлики,
ёрдамида чуқур жойга оли
саёз соҳилда жон бераё
шарди.

Австралияда ўз жонига
қолган бир неча соҳилбў
Ўша йил бошларида китъ
тория штатида узунлиги 6
йўла 87та кит ўзини отиб
лар бу жумбоқнинг сабаб
маяпти.

12 САНТИ[...]

Энг йирик акула оқ аку
тонна, бўйи 10 метрга бор
камдан-кам киши билса кер
анида ана шундай акула
йиртқичнинг бўйи атиги 12,

[...]И ШИДДАТ ''ЁШЛИК''?

пайтда
[...]шлари,
[...]ндижон-
ном ол-
нафақат
[...]иқ Итти-
[...]енг жо-
мат тур-
[...]листлар
тебрат-
ўйланг:
[...]дан то
ходим-
[...]лган тур-
собиқ
марта,
75 мар-
эса 59
[...]ўлга ки-
[...]у пайт-
[...]и. Шун-
[...]уқларни
[...]ир осон
[...]шқари
[...]ошида
[...]и тай-
ҳам

бўлиб, икки минг нафардан ортиқ мутахассислар таҳсил олган экан. Айниқса, шу магазин ходимлари ўзларининг махсус ашула ва рақс ансамблига эга бўлганини ўқиб, очиғи, ҳайратимни яшира олмадим... Булар энди, ''Ёшлик'' тарихидан бир парча, холос. Агар магазин 1972 йилдан хўжалик ҳисобига ўтиб ишлагани, 1992 йилда ижара асосида ва ниҳоят, 1993 йилда у жамоа мулкига айлантирилганини ҳисобга олсак, дарҳақиқат, ''Ёшлик'' раҳбариятининг тадбиркорлиги, уддабуронлиги-ю узоқни кўра билиш қобилиятига тан бермай иложингиз йўқ.

Ушбуни ёзишдан мақсад нима?

Маълумки, истиқлолга эришганимиздан сўнг республикамиз ҳаёти тубдан ўзгарди. Мустақиллигимизнинг илк йилидаёқ, ҳукуматимиз томонидан, айниқса, тадбиркорликка жуда кенг имкониятлар яратилиб, уларни ҳуқуқий жиҳатдан ҳимоялаш учун бир қанча Фармон, қарор ва қонунлар қабул қилинди. Бунинг ижобий натижаси ўлароқ, юртимизда кўплаб қўшма корхона, хусусий ишлаб чиқариш бирлашмалари сони ортиб, улар баҳоли қудрат эл корига ярамоқда. Шундай паллада жуда катта тажриба ва имкониятларга эга бўлган ''Ёшлик'' бирлашмасининг ўрни сезилмаяпти. Йўқса, жамоа ҳам, уддабурон раҳбари ҳам ўзгаргани йўқ, шароит керагидан ортиқ даражада яратилган бўлса... Хўш, ''Ёшлик'' нега жим?

Камолиддин АЛИОХУНОВ
Балиқчи тумани

ЙЎҒ-Э!

ЧАРЧАШ ҲАМ ГУНОҲ!

[...]ЎЗ СЎЗИ

[...]ар миллий демократик [...]'' нашри чиқа бошлади

[...]зетхоннинг излаган гапи нашрларимизда ҳамиша ҳам топилавермаётгани ҳеч кимга сир бўлмай қолди. Аммо, камина бир газетхон сифатида ''Fidokor''нинг нишона сонидаёқ айнан шу масалани кўндаланг қўйишини ҳақиқий фидокорлик санайман.

Бундан ташқари газетадаги бошқа залворли мулоҳазаларга бой мақолалар, бир-биридан гўзал рукнлар ўқувчини зериктирмайди. Зеро, ҳар бир мулоҳаза моҳиятида мамлакатимизнинг бугунги тараққиёти ютуқларию муаммолари ётади. Масалан, газета бош муҳаррирининг ''Халқни улуғ мақсадлар бирлаштиради'' мақоласида мамлакатимиз буюк йўл бошида турган йўловчига қиёс этилса, ''Алпомишни ўзгалардан кам дема...'' мақоласида миллат тарихи, ўтмиши, қадриятлари ҳақида ўқувчи ўзи учун қизиқарли фактлар олади. ''Сиёсий иқлим'' рукни эса ҳамма учун бирдек қизиқарли.

Дарвоқе, газета ўзи айтганидек, ўз гапи билан чиққан. Назаримда, бу гап ўқувчи кўнглидаги гап билан ҳамоҳангдек.

Анора ШИМИРБАЕВА

АЙБДОРМИ?

ғовур-ғувур бўлиб кетди. Бекатдагилар эса аёлнинг юрагига ''балли'' дейишарди.

Автобус ойнасидан ҳайдовчи қўлларини пахса қилиб аёлга бақира кетди. У эса:

– Эшигингни оч! Нега тўхтамай ўтасан? -- дея қўлларини мушт қилиб бақирарди. Кейин эса биз томонга қараб:

– Чиқинглар! -- деб қичқирди-да, ўзи ҳам автобусга чиқди.

Аёл автобус ичида ҳам ҳайдовчи билан айтишиб кетди.

Бекатда мендан бошқа ҳеч ким қолмади. Ўйланиб қолдим, ойлик йўл чиптаси борларда нима айб? Уни ҳам пулга ёки пул ҳисобидан олишади-ку!

Ёки манзилга ҳам нақд пули бор йўловчилар биринчи бўлиб етиб боришсинми?

Хуршид БЕК

— Устознинг айтганини қил, ука!

ҲАЖ САФАРИНИ ОРЗУ ҲАМ ҚИЛОЛМАЙМАН...

Ҳар бир "талоқ" сўзи айтилганида Арши Аълода гумбурлаб чақмоқлар чақади

Тазарру

Ассалому алайкум, ҳурматли таҳририят!

Авваламбор, Сизларга Яратгандан узоқ умр, ризқу-насиба, икки дунёингизни обод этишлигини сўраб, мактубимни бошламоқчиман.

Газеталар ичида мен учун энг кўнгилга яқин бўлгани, қолаверса, мени тўғри тушуна билиши, айтадиганларимни қисқартирмасдан боса оладиган нашр эканлигига ишонганим учун ҳам айнан Сизнинг газетангизга мактуб ёзаяпман.

Мен ҳаётда неки бор имконият бўлса, қарийб ҳаммасидан Оллоҳнинг ижозати билан фойдаланиб, яхши тарбия кўрдим, мукаммал билим олдим, обрў-эътиборли вазифаларда хизмат қилдим, ҳавас қилса арзигулик оиланинг бекаси бўлдим. Элнинг ичида борми, деса бор дегулик тўрт фарзанднинг онасиман. Икки ўғлим, икки қизим - ҳам юртнинг корига ярайдиган инсонлар бўлиб етишдилар. Мени кўрган-билганлар "қандай бахтли инсонсиз" дейишади.

Шу вақтгача мен Оллоҳ етказган бу неъматларга шукрона айтиб келардим. Бу бахтиёрлигим эвазига беш вақт намозни канда қилмай, муҳтожларга ёрдам бериб, савоб ишларимни кўпайтиришни ният қилиб юрардим. Мана шу йил, яъни 1999 - аёллар йилида 63 ёшга тўламан. Иккинчи ўғлим Бахтиёржон "Онажон, пайғамбар ёшига тўлишингиз муносабати билан Сизни ҳажга олиб бораман", деб қолди. Ўшандаги буюк қувончимни мен таъриф этиб беролмайман.

Ҳужжатларни тўғрилаш учун югуриб-елиш бошланди. Негадир ҳамма таниганларимнинг ҳужжатлари осонгина тўғри бўлаяпти-ю, меники эса...

Ҳаётимда ҳеч қачон бунақа бўлмаган эдим. Сиқила бошладим. Худди сафар бошланадиган кунга улгурмай қоладиганга ўхшайвердим. Инсон кўнглининг буюк орзуси бўлади. Мен Оллоҳдан юкиниб сўрайдиган ниятларимнинг ибтидоси ҳам, интиҳоси ҳам муборак Ҳаж сафарини насиб этишлигини сўрашдан иборат эди. Бундан бир неча кун олдин шу ҳақда ўйланиб ётиб, саҳарликка яқин ухлаб қолибман. Шунда туш кўрдим. Буни туш ҳам, хуш ҳам деб айта олмайман. Бироқ ана шу тушу хуш оралиғидаги суҳбатни тўлиқ ёзишим шарт.

Отам ҳаётлигидагидай аниқ-тиниқ кўриндилар. Ўша РайОНО мудири бўлиб юрганларидагидек ораста кийиниб олганлар. Менга қараб: "Оҳ, қизим-а, бунча тиришаверма, барибир сенга Ҳажнинг йўллари берк", дедилар.

-Отажон, ундай деманг, бировга бирорта ёмонлик қилганим йўқ. Қўлимдан келганича яхшилик қилдим, холос.

-Сен Оллоҳнинг синовидан ўтмаган бандасан.

-Қандай синовидан? Вақтида рўзаи-намозлар қазоси учун ҳар кун тавба қиламан-ку, Оллоҳ мағфиратли. Не-не хулқли одамлар ҳам бориб келаяпти-ку Ҳажга.

-Уларнинг қайсидир бир хулқи Оллоҳ таолога хуш келган бўлиши мумкин.

-Менинг не хулқим ёқмади экан?

-Эсла, ҳозир ёдингга тушади.

Шунда кўз олдимдан лип этиб 25 йиллар бурун ҳаёт йўлимда бирров пайдо бўлган Озода исмли жувон ўтди. Бу аёл 21 ёшида бева қолиб, бир неча йиллар бизнинг туманда кутубхоначи бўлиб ишлаб юрган. Бир кун эшитсам, у эрим билан яширин никоҳ ўқитиб, яшаб юрган экан. Ориятдан ер ёрилмади, ерга кириб кетмадим. Тўрт болам катта бўлса, уларнинг обрўси нима бўлади? Хотинбознинг боласи деган номни кўтариб яшайдими? Ўзим эса туман газетасининг муҳаррири эдим ўша пайтлар. Ҳалоллик, тўғрилик ҳақида мақолалар ёзиб, хиёнаткор эркак билан яшаяпманми? Ҳуллас, чидаёлмадим!

Кутубхонасига бордим. Босиқлик билан гапирдим. "Обрўйингни борида, этагингни ёп, ҳали ўттизга ҳам кирмабсан, бирорта тенгинг топилади". Озода йиғлаб ёлвора бошлади. Мен унга ён бера олмасдим. Барибир ўзимни ҳозир ҳам ноҳақ сезмайман. Оиламни, тўрт боламни келгуси ҳаётини сақлашим керак, мен ана шунга масъул она эдим, ахир

Уйда эрим музокара олиб боришга ҳаракат қилди. Кўндиролмагач, "бир оз чида, гумонаси бор, туғилгач жавобини бераман, боласи билан овуниб қолади", деди. Бу гап оловга мой қуйгандек бўлди. Эримни судрагандек кутубхонага олиб бордим. Озодага "Яхшиликча болангни олдириб ташла, бўлмаса итнинг кунини бошингга соламан" дедим. Бу гапимни таъсир қилмаганини сезиб, эримга ёпишдим: " Бугуноқ боласини олдиради, бўлмаса эртага мен Горкомга бориб, партбилетингни столга қўйдираман".

Эрим масъул ишда эди. У пайтлар партбилет инсоннинг жони билан тенг деса ҳам бўларди. Партбилет қўлдан кетгач, масъул вазифада бир дақиқа ҳам қолдирилмайди. Иккови ҳам бўзариб қолди. Озода зўрғагина "Майли, розиман, шу одамнинг тинчлиги учун ҳамма нарсага розиман" деди. Менга шу нарса керак эди. Шу куниёқ уни ўзим шаҳарга обортга олиб бордим. Юпатиб ҳам қўйдим. "Ҳали ёшсан, яхши одам учраса тиниб-тинчиб кетасан, бола-чақанг ҳам бўлади".

Эрим унинг жавобини бергач, бир ҳафтадаёқ бизнинг тумандан кўчиб кетди. Қаёққалигини бизга мутлақо сездирмади, биз ҳам билишни истамадик. Орадан беш-олти ой ўтиб, ҳаётимиз изга тушиб кетди. Кейинчалик болалар, иш билан бўлиб, бу воқеа хира тортиб, анча ёддан ҳам кўтарилиб кетган экан...

Энди тушимга қайтсам:

-Ахир қонуний эримни қизғанишга ҳаққим бор-ку! -- дедим отамга. (Лекин, ҳайронман, отам ҳаётлигида бунақа гапларни юзига айтолмасдим).

-Унинг ҳам ҳаққи бор эди. Чунки у ҳам Оллоҳнинг муқаддас суралари билан никоҳланган эди. Сенинг ҳаққинг баробарида ҳақли бўлади, ана шу муқаддас Никоҳ орқали. Оллоҳ сени синамоқ учун ана шу тақдирга рўпара қилган эди. Сен Оллоҳ буюрган тақдирга кўнмадинг. Ҳар бир "талоқ" сўзи айтилганида Арши Аълода гумбурлаб чақмоқ чақади. Никоҳнинг бузилиши Аршни ҳам ларзага келтиради. Сен Оллоҳ буюрган муқаддас Никоҳни бузиб ана шундай гуноҳга йўл қўйдинг. Ҳали ёруғ дунёни кўрмаган мурғакни бу дунёга келишига тўсқинлик қилдинг. У Оллоҳнинг амри билан она қорнида бунёд бўлганди. Қолаверса, ўз қавминг бўлган аёлни ёлғизликка маҳкум этдинг, ахир ёлғизлик фақат Яратганнинг ўзигагина хосдир. Кўз очиб кўрган хотини эканлигингни рўкач этасан, Ислом эркакка қўш хотинликни ман этмаган. Ислом қоидаларига риоя этмай туриб, ўзингни муслима ҳисоблайсан, Оллоҳдан яхшиликлар сўрайсан. Болам-а, сен шу синовда қоқилган кунингданоқ менинг руҳим безовталикка маҳкум бўлди.

-Отажон, нима қилай, нима қилсам Оллоҳ бу гуноҳимни кечади?

-Билмадим, билмадим... У аёлдан узр сўраш ҳам, хатони тўғирлаш ҳам қиёматга қолди, энди. Чунки у аёл учинчи йилиёқ бу ҳасратда бандаликни бажо келтирган.

-Йўқ!

Ўз овозимдан ўзим чўчиб уйғондим. Энди бу дунё кўзимга битта тариқча ҳам кўринмай қолдим. Барчадан қолиб кетадиган бу фоний дунёда мени ҳаққа интилиб яшаганим шуми?!

Кўксимдаги, шууримдаги ғалаённи ёзиб тамом этолмайман. Мен ғолиба, бахтиёр аёл бўлиб, адашган, нотўғри қадам ташлаган, ўзининг ана шу адашиши қурбони бўлган Озоданинг барча гуноҳларини бўйнимга илиб олган эканман. У мағлуба ҳур бўлиб чин дунёга равона бўлибди..

Энди Ҳаж сафарини орзу этишга ҳам қўрқаман...

Муҳтарам таҳририят, ушбу ёзганларимни имкон қадар тезроқ босиб чиқарсангиз, руҳим бироз енгил тортармиди? Ё кимнидир гуноҳдан асраб қола билармидим.

М. Тожинисо

Тошкент вилояти

...экспертизаси хулосасида С.Жабборовда қуйидаги тан жароҳатлари борлиги баён этилган: бош мия ёпиқ травмаси, бош мия чайқалиши, чап кўзининг хиралашиши, юзининг лат ейиши, қорин олди деворининг лат ейиши... Ушбу тан жароҳатлари оқибатида чап кўз хиралашувига, яъни меҳнат қобилиятининг ўн фоиздан кўп, аммо 33 фоиздан кўп бўлмаган бузилишига олиб келинган...

Шу ўринда ғалати ҳолат юзага келади. С.Жабборов калтак еган куниёқ, яъни 8 февралда касалхонага - ТАПОиЧга (Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли шифохона) тушади. Уни касалхонага ўзи келганми, биров етаклаб келганми ёки "тез ёрдам" олиб келганми - бу номаълум, С.Жабборов калтакланган маҳалда у ерда ҳеч қайси милиция ходими бўлмаган. Ўзининг судда берган кўрсатмасида "вокзал юкхонасида ҳушига келгач Зоиров ундан кечирим сўраб чиқариб юборган..." **Айни ўша куни терговчининг касалхонага келиб (!) ундан ариза ёздириб кетгани қизиқ.** Яна бир ажабланарли жойи шундаки, С.Жабборов бу касалхонада унча кўп ётмайди. Дастлабки тиббий текширувда Жабборов қонида сурункали сўзак (гонорея) касаллиги аломатлари борлиги учун дўхтирлар уни **12 февралда Сирғалидаги тери-таносил касалликлари диспансерига юборишади.** Ўша ерда у 11 кун - 23 февралгача даволанади. Биз Сирғалидаги тери-таносил касалликлари диспансерида бўлиб, Жабборовнинг касаллик тарихи билан қизиқдик. Касаллик тарихидан ташқари бош врач Шоҳида Жалилованинг гувоҳлик беришича, Жабборов даволанаётган пайтда унинг баданида ҳеч қандай жароҳат бўлмаган. Фақат 13 февралда холсизликдан, бош айланишидан, қайд қилаётганидан шикоят қилган, холос. Бемордаги бу ҳолат сўзак касаллигидан ҳам

Ж.Жамо... устидан тергов кетаётган бўлган. Айни ўша кунлари у таниши - Қурбонбоевга Назира билан ўзаро тил бириктириб, ҳибсда ўтирган Жамолов ва Зоировларнинг қариндошларидан **"тергов жараёнида кўрсатмаларимни ўзгартираман"**, дея тузуккина пул "ишлаб" олмоқчи бўлади. Ва... 1998 йил 16 апрель куни 2400 АҚШ доллари ва 10 минг сўм пул олаётган пайтда қўлга тушади. Чилонзор туман суди (1998 йил 28 август) уни 11 йилга озодликдан маҳрум этади. Энди эътибор беринг, Жабборов **8 февраль** куни калтакланади. Миробод туман суди таянган экспертиза хулосаси **24 апрелда** олинади, Жабборовнинг ўзи эса **23 апрелда** қамоққа тушади. Ажаб, нега экпертиза хулосаси Жабборов калтакланган сўнг роппа-роса **75 кун ўтгачгина** олинади? **Боз устига у ҳибсда ўтирган пайтда?** Агар экспертиза хулосасида баён этилган жароҳатлар бор бўлса, нега у Жабборовнинг диспансердаги "касаллик тарихи"да баён этилмаган? Ёки ТАПОиЧ дўхтирлари калтакдан «моматалоғи чиқиб кетган» Жабборовни нега уч кунда диспансерга юборди? Борингки, экспертиза хулосасига ишонган тақдирда ҳам **Жабборов 75 кун ўша жароҳати билан юриши мумкинми?** Мантиқ қани бу ерда?.. Дарвоқе, С.Жабборов ётган **ТАПОиЧ**да ҳам бўлдик, афсуски, у ерда Сирожиддиннинг "касаллик тарихи" архивда... йўқолиб қолибди?!

Юқоридаги мантиқсизликлардан хулоса ясашни ўзингизга қолдириб, муҳтарам газетхон, суд ҳукмидаги гувоҳларнинг кўрсатмаларига қайтамиз. Эслатиб ўтамизки, суд С.Жабборов қамоққа олинган сўнг, яъни 19 июнь куни бўлган.

Юқорида қайд этилганидек, жабрланувчи С.Жабборов судда кўрсатмаларда ўзгартиради. Суд эса **"Жабборовнинг ўзи ҳибсда** ...ган бўлсак, Жабборовни урган қолган муштумзўрлар қани? Агар улар қочиб кетишган бўлса, нега терговчи улар ҳаракатларида жиноят аломатлари йўқлиги учун ишни ҳаракатдан ёткизади?

Яна бир гувоҳ Анвар Пирматов. У судда иштирок этмаган, ҳукмда эса **"А.Пирматов онаси Қурбонбоева Назира билан уйида йўқлиги, онаси тижорат қилиш учун ўғли Анварни ўзи билан олиб кетганлиги сабабли суд мажлисига олиб келишини имкони бўлмади."** деб ёзилган. Бу жумлаларга ишониш қийин. Негаки, Анварнинг онаси Назира Қурбонбоева "партнёри" С.Жабборов товламачилик орқасидан қўлга тушгач, жуфтакни ростлаб қолган. Унга нисбатан эса қидирув эълон қилинган.

Яна бир асосий гувоҳ Дилшод Ёқубов. У "Хоразм вилоятида яшайди, шу сабаб суд мажбурий чоралар кўрганига қарамай, уни суд мажлисига келтириш имкони бўлмади", дейилади суд ҳукмида. Ва унинг дастлабки тергови даги кўргазмаларини қисқача баён этади. Унинг кўргазмалари Отабек Қурбоновники билан деярли бир хил. О.Қурбонов кўргазмасини юқорида келтирдик...

Миробод туман суди судьяси Зулфия Раҳматуллаеванинг ҳукми 1998 йилнинг 28 июль куни Тошкент шаҳар судининг жиноий ишлар бўйича судлов ҳайъатида кўрилиб, ўзгаришсиз қолдирилди. Шу йилнинг 20 январида шаҳар суди Раёсати, суд раиси Б.М. Тойжонов протестига асосан туман суди ҳукмининг тавсиф қисмига ўзгартириш киритди, яъни айнан шу иш юзасидан жалб этилган И.Абдуқодиров, Ғ.Соҳибов ва Г.Фатхуллаевлар ҳаракатида жиноят аломатлари йўқлиги боис ҳукмдаги уларга нисбатан "безорилик қилди" деган қисми чиқариб ташланди. Ўтган йилнинг 1 декабрь куни имзоланган

битта ма... ни тутқаз... ҳақиқатда... суд ҳукми... савдоси ҳ... лари ёзил...
Ушбуни... мақсад биз... ёхуд таъм... ҳукм чиқа... Ҳукмни суд... ўша кассе... ганлар бир... ўтказиб, м... киритиб о... мувофиқ. ... карра таъки... тани биз ... ёки далил, ... хаёлимизд... гул, шико... кассетага... ёзиб оли... илова қил... "Ҳуррият... юқори та... сиз ариза... дор бўлма...
... бўлдик, ҳи... ҳам бў... қаҳрамон... боровнин... ҳоли"ни ... миз. Амм... тўлиқ маъ... тга нега... лар била... баблари ... бонбоева... нинг "но... аҳволга т... борми? А... саволлар... топа олм... ми шугина... *йилда Қа... туғилган... Ўзбекист... моти ўрт... мажбур, ... ган, Сирд... тон шаҳ... мактабин... Гулисто... кўчаси,3... қилган...*
Тур...
Абдура...
"Ҳур...

— *Қичқир, хўрозим...*

ЧОРШАНБА

Бир куннинг хислати

Икки ҳафтадан сўнг, ЧАҲОРШАНБА куни, намозшом чоғи Бобур Мирзо юпунгина кийинган, бечораҳол қуролланган ўттизга яқин навкари билан Тошкентнинг Самарқанд дарвозаси олдига келиб тўхтади. Дарвозалар ёпилгунга қадар шаҳарга етиб олмоқ ниятида елдириб келинган отлар оппоқ кўпириб кетган, бетоқат пишқириб турар эди.

Хайриддин СУЛТОН,
"Бобурнома"

«ДЎРМОН ҲАНГОМАЛАРИ»

Китоб

Ҳар биримизнинг тез-тез ёки аҳёнда бўлса ҳам тўпланиб, кўнгил очиб яйрайдиган давраларимиз бор. Қай биримиз тенгу тўшлар билан, яна биримиз ҳамкасблар билан, бошқа биримиз маҳалла-кўй, хуллас, кўнгил яқин, дилтортар ёру биродарларимиз билан тўпланамиз. Муҳими, ўша давраларда ҳаммани бирлаштириб турадиган самимий, илиқ нимадир бор.

Ана энди ўша давраларни жамулжам бўлиб бир жойга йиғилганда кўринг-а! Бирон хонадонда, чойхонада, ишхонада, байрамларда, тўй-тўркинларда, қатъи назар, фақат ўша даврагагина хос бўлган кўтаринки кайфият, шўх-шодонлик, айниқса, сўзамоллик, қочириму дўстона киноялар, бири қўйиб бири янграйдиган қаҳқаҳалар. Уларни-ку, қўяверинг, четда туриб сиз ҳам ўз-ўзингиздан илжая бошлайсиз. Тагдор-тагдор қочиримлар сизни ҳам қитиқлай бошлайди-да!

Ҳай-ҳай, агар "йўлдан озиб" ижодкорлар ёки сиёсатчиларнинг даврасига тушиб қолсангиз борми, берди Худо, гапнинг "синдирадигани"ни худди ўша ерда эшитасиз. Аслида уларнинг ҳаммасини танийсиз. Ўша сиз асарларини ўқиб, телевизорда, насиб қилган бўлса бир вақтлар кўча-кўйда кўрган машҳур ёзувчи-шоирлардан тортиб, энди-энди кириб келаётган ижодкорликка давогарларгача. Лекин, ишонаверинг, уларнинг гурунгларида, дўстона давраларида бир бўлсангиз ҳаммасини нақ бошқатдан кашф қиласиз. Китоб-китоб ёзилган асарлар бир экану, бу адабиётчи ижодкорларнинг ҳаётий ҳангомалари, қизиқ-қизиқ воқеалару латифанамо лутфлари бир экан-да, дейсиз.

Ана шу гурунгларнинг кўпи Дўрмондаги ёзувчилар боғида бўлади. Бу макон бино бўлибдики, неча-неча ижодкорларни кўргандир. Неча-неча давраларнинг қаҳқаҳасидан бағри тўлиб, гуриллагандир. Агар ўша самимий, беғубор кулгу, нозик қочиримларга бой бетакрор суҳбатлар бир савобталаб қўлидан битиб борилган-да борми!

Яқин-яқингача ҳам шу гап кўпчиликнинг дилидан ўтгану тилига чиқмаган, тилига чиқса ҳам эгасини топиб ёқасига ёпишмаган эди. Лекин денг, гап барибир эртами-кечми эгасини топаркан. Охирият Шодмон Отабек "Дўрмон ҳангомалари ёки тўқилмаган латифалар" деган бир китобни чиқариб, шу савоб ишга қўл урди. Яқинда эса "Дўрмон ҳангомалари"нинг иккинчи китобини чиқариб умуман савоб тагида қолибди-ку. Келинг мен китоб ҳақида ул -- бул деб уриниб ўтирмайин-у, унинг сўз бошисидан бир луқма келтириб қўя қолай: "Қизғин суҳбат ва гурунгларда гоҳо бир лаҳзада ўтиб кетадиган нозик қочиримларни, ним табассумли ҳолатларни ҳамма бирдек илғайвермайди. Қолаверса, буни илғаш, бундан завқ олиш бошқа-ю, уни сўз маржонига териб, оҳорини тўкмай, ўша кайфиятни китобхонга "юқтира билиш" бошқа." Китоб муаллифининг мақсади ҳам шу эди.

Ана энди у ёғини китобни ўқинг-у, ўзингиз баҳолайверинг. Лекин олдиндан айтиб қўяй, нақ ўқиган дармонда — Дўрмонда, ўқимаган армонда!

Зоҳиджон ЁҚУБОВ

"НЕКСИЯ"ЛАРДА ЮРИШГА МУНОСИБ ХАЛҚМИЗ

Бироқ машина рулида ҳаваскор киракаш эмас, моҳир ҳайдовчи ўтиргани маъқулроқ

Хизмат

Андижон шаҳар енгил таксилар саройи ҳиссадорлик жамияти бошқаруви раиси Ваққосхон ака Бердиев гурунгимиз бошидаёқ шу фикрни айтиб қолди. Яхшилаб ўрнашиб олиб, гапнинг давомини кутдим.

-Қаранг, бир кун жанжал бўлган жойдан қирқ кун барака кетади, -- дея давом этди Ваққосхон ака кулимсираб. -- Шу гапнинг мағзини чақайлик. Шукрки, юртимизда тинчлик, барқарорлик. Шуларнинг қадрига етайлик. Танҳоликда эман қурийди, ўрмон ичида эса минг йил яшайди.

Энди бевосита фаолиятимизга ўтсак. Шукрки, эл хизматидамиз. Барокатини яратганнинг ўзи бераяпти.

-Рақамлар тилига ҳам ўтсак.

-Бажонидил. Корхонамизда жами 800 киши меҳнат қилади. Шундан 600таси ҳайдовчилар, қолганлари таъмирловчи ва бошқарув идора ходимлари. Ўртача маош 6 минг сўм атрофида.

-Андижон бозорида бир килограмм гўшт 350 сўм экан. Рўзғорга яна ун, ёғ, сабзи-пиёз дегандай...

-Фикрингизга тушундим. Бозордаги нарх-навога қараганда олаётган маошларимиз урвоқ ҳам бўлмайди-ку, демоқчисиз-да. Дастлаб, чиндан ҳам маошимиз бироз пастга ўхшаб кўринади. Лекин рўзғор тебратишнинг, оилага барака киритишнинг йўллари бисёр. Битта ойликка тикилган эр кишининг косаси оқармайди. Биргина мисол. Шаҳарга яқин жойда беш гектар ерда ёрдамчи хўжалигимиз бор. У ердан яхшигина даромад оламиз. Бунинг устига, деярли барча ходимларимизда шахсий томорқа бор. Ўтган йил якунига кўра бизнинг соф фойдамиз 5 ярим миллион сўмдан ошиб кетгани ҳам кўп нарсадан далолат бериб турибди.

-Водийдаги аксарият енгил таксилар саройи бозор иқтисодининг оғир синовларига дош бера олмай бирин-кетин синиб турган пайтда-я?

-Боя айтганимдек, ҳисобли дунё бу. Ҳар бир ҳайдовчи билан шартнома тузганмиз. Шартнома асосида ишлаш икки томонга ҳам бирдек манфаат келтирмоқда. Бир машинадан кунига 450 сўм атрофида соф фойда келади. Ўрта ҳисобда бир ойда корхонамиз ҳисоб рақамига 10,5 -- 11 миллион сўмлик даромад келиб тушади. Йиллик даромадимиз эса 126 -- 130 миллион сўмни ташкил этади.

Шунингдек, корхонамизда хўжаликларнинг ва аҳолининг шахсий автомашиналарига ҳам техник хизмат кўрсатишни йўлга қўйганмиз. Бу ҳам иқтисодимизни мустаҳкамлаб олишимизга кўмак бераяпти. Эътибор берган бўлсангиз, бизда ташлаб юборилган эҳтиёт қисмларнинг ўзи йўқ. Таъмирловчиларимиз ўз касбларининг усталари. Улар ҳар қандай эски қисмларни янгилаб юборишга қодир.

-Вилоятда ўтказилган тендер танловида ғолиб бўлибсизлар.

-Дарвоқе, тендер танлови замон талаби. Аҳолининг турмуш даражаси ўсиб бораяпти. Шаҳардаги ўн уч йўналиш бўйича ўтказилган тендер танловида ғолиб чиқдик. Айни кунларда ана шу йўналишларда бизнинг малакали ҳайдовчиларимиз эл хизматида.

Мустақиллик шарофати билан Асакада енгил машиналар заводи ишга тушди. Бу, албатта, қувончли ҳол. Айниқса, "Дамас" енгил автомашинаси ростакамига халқимизбоп чиқиб қолди. Қаерга борманг, "Дамас"чилар одамларни ташигани-ташиган. Бу ҳам яхши. Бироқ, ўрни келганда бир нарсани айтиб қўймасам бўлмас, киракаш ҳайдовчиларнинг ҳаммаси ҳам малакали эмаслиги равшан. Баъзан хунук ҳодисалар ҳам бўлиб турибди. Ижарачи уддабуронлар бир ой муддатга машина эгаси билан шартнома тузади-да, шартномадаги пулни топаман деб хоҳ кечаси бўлсин, хоҳ кундуз куни бўлсин, елиб югуради. Бир кун Қамчиқ довонидан ошиб Тошкентга, эртасига Қирғизистон чегарасидаги Қорасув бозорига, учинчи кун Қўқонга боради. Йўлларнинг ҳамма жойи бирдек текис эмас. Бирдаиккида юрмаган ҳайдовчи нотаниш, нотекис йўлларда панд ейиши турган гап. Айниқса, қишли-қировли кунларда йўллар туман бўлади. Машинанинг созлиги, ҳайдовчининг соғломлиги ҳақида ҳеч қандай ҳужжатнинг ўзи йўқ... Бизда эса йўловчиларни соғ-саломат ўз манзилларига элтиб қўйиш тўлиқ кафолатланади.

Ахир инсоннинг жони темир эмас. Чарчайди. Толиқади. Бир ҳайдовчи бир ой давомида 174 соат ишлаши керак. Биз бу тартибга қаттиқ риоя этамиз.

-Тараққий этган давлатларда такси хизмати жуда ривожланган дейишади.

-Эҳтимол. Бироқ биз изланишимиз, изланганда ҳам самарали изланишимиз керак. Деярли, бизнинг ҳар бир ҳайдовчимизда Андижон шаҳрининг тўлиқ адресли схемаси мавжуд. Ҳуллас, мижозни исталган манзилга элтиб қўя оламиз. Яъни, бизда "билмайман" деган сўзнинг ўзи ишлатилмайди.

-Асакадан янги машина сотиб олаяпсизларми?

-Албатта. Йил охиригача машиналаримизнинг асосий қисмини янгилаб олмоқчимиз. Такрор бўлса ҳам айтай, дунё халқлари орасида меҳнаткашлигимиз, соддалигимиз, тантилигимиз, сахийлигимиз билан ажралиб турамиз. Ана шундай халқ фақат "Нексия"ларда юришга муносиб. Истагим, барча йўловчилар ўз манзилларига ярақлаган "Нексия"ларда боришса!

-Яхши ният -- ярим давлат. Биз ҳам ўз навбатида шу эзгу тилакка қўшилиб қоламиз.

Маъмур МУСУЛМОНОВ
суҳбатлашди.

Дўстимиз Нурали НУРМОНОВ!

Сизни таваллуд айёмингиз билан табриклаймиз. Сизга ижодий зафарлар ва мустаҳкам соғлик тилаймиз.

«Ҳуррият»чилар

ЭЗГУ ИШ ЕРДА Қ...

Хотира

... 1890 йил Қорақалпоғистоннинг Қўнғирот туманида туғилган Янгибой Қурбонниёз ўғли Орзу 1930-йилларнинг бошларида Урганч туманидаги Юқори Дўрмон қишлоғига кекса онаси билан келиб яшай бошлади. Соқолига оқ оралаган Янгибойни ҳамқишлоқлари масжидга имом қилиб тайинлашди. У шу ерда ўз бахтини топди: Сафаргул исмли қизга уйланиб, Раҳимахон исмли қиз кўрди.

Орзунинг замондоши, ҳозирги кунда вилоятда таниқли журналист, Урганч тумани нуронийлар кенгашининг раиси Қодир Матчоннинг таъкидлашича, "Мулла ота" эскичани мукаммал билган саводхон мулла, Навоий, Сўфи Оллоёр, Бедил, Аҳмад Яссавий, Баҳовуддин Нақшбанд, Фирдавсий, Ҳофиз, Фузулий, Огаҳийни мутолаа қилган етук имом бўлган экан. Бироқ Мулла ота жорий алифбони билмаганлиги учун эндигина Шўро мактабига қатнай бошлаган 7-8 ёшли Қодирдан лотин алифбосида ўқиш-ёзишни ўрганиб олади...

Қишлоқ одамларининг ҳурмат-эътиборини қозонган Мулла отани, афсуски, кўп ўтмасдан, 1937 йилнинг кеч кузида уч-тўрт отлиқ келиб унинг уй-анжомларини хатга туширишиб, китобларини бир ерга тўплаб ёқиб юборишади. Бу китоблар ичида Навоий, Бедил, Ф... асарлар... ўзининг... ҳам бо... одамла... ни қил... кади. ... кимса... га қ... муқад... юбо... дўча-...

Ашурали ЖЎРАЕВ: — Ёқубжон ака, «Ҳуррият»га мақола ёзмасангиз, «Муштум»да савалаймиз. (Чапда таниқли журналист Ёқубжон Хўжамбердиев)

ОВОЗА

Бундан 7,5 йил муқаддам Қашқадарё вилоятининг Таллимаржон шаҳрига етишига 7,5 чақирим қолганда ўрнатилиши тақа-тақ тўхтаган газ қувурлари борасида ёзилган шикоятлар сони 7,5 мингта етганмиш.

Бош муҳаррир:
Хуршид ДЎСТМУҲАММАД
Таҳрир ҳайъати:
Азамат ЗИЁ, Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Абдуқаюм ЙЎЛДОШЕВ (бош муҳаррир ўринбосари), Амирқул КАРИМОВ, Наим КАРИМОВ, Озод ШАРАФИДДИНОВ, Аҳмаджон ЎЛМАСОВ, Раҳмон ҚЎЧҚОР

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 165-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими А-2.

Таҳририят манзили:
Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Телефонлар: 133-69-45, 136-53-63, 136-58-79
Буюртма — Г 047
Индекс:
Якка обуначилар учун — 233
Ташкилотлар учун — 234

Навбатчи муҳаррир:
Зокиржон АЛИБЕКОВ

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Босиш вақти — 21.00
Топширилди — 20.00